

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16. vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Allást-
keresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előre
küldendő be; lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is.

A biharagybajomi orth. hitközség
Kellemeshangú *sajchet ubajdek műmehe*
*jórő somájim-ot keres. Próbára kizá-
rólóg meghívottak bocsáttanak.

Apró hirdetések

VALLÁSOS gyermekszertető leányt vagy
asszonyt keresek kis családhoz. Család-
tagnak tekintjük. Reiner Pál, Gesztely.
RŐFÖS- és divatúró segédet február 1-
re felveszek. Megbízható, szombattar-
tó, önállóan kiszolgáló ajánlkozók kö-
zöljék fizetési igényüket és eddigi mű-
ködésüket. Kirakatrendező előnyben.
Perlstein Adolf, Szerencs.

Jeligés levelek továbbításához 20
filléres bélyeg mellékelendő.

SZÜLŐK FIGYELMÉBE! Csekély fize-
tésért elvállalom 1—2 gyermeknek na-
pi egyórai elemi vagy polgári iskolai
tantárgyak korrepetálását, valamint
héber tárgyak, továbbá kotta és he-
gedű tanítását. Holländer Zoltán tani-
tóképzős, Bp., Rökk Szilárd-u. 26.

SZOMBATTARTÓ fiatal segédet azon-
nalra felveszek rőfös- és fűszerüzle-
tembe. Fisch Vilmos, Tiszaszentimre.
59 ÉVES jómegjelenésű intelligens, jó-
módú gyermeknélküli özvegy talmid-
chéchom elvenne jó családból való szí-
gorúan vallásos idősebb leányt, vagy
40—50 körüli özvegyasszonyt. „Nemes
élet” jelige.

MELYIK jószívű, gyermektelen rabbi,
vagy ben tajró, venne nevelésbe, vagy
örökbe, egy szegény lamdon nyolcéves,
egészséges, sikerült kisfiát? „Nagy
miczvó” jelige.

17 ÉVES fiamat szombattartó rőfös
vagy vasüzletbe tanulónak adnám tel-
jes ellátásért. Cím: Wieder Sámuel
metsző, Szikszó.

FORGALMAS helyen levő orth. kávé-
zó-étkező családi okból átadó. Esetleg
berendezés eladó. Rombach-utca 4.

BENŐSÜLNÉ vidéki üzletbe minden in-
formációt kibíró 34 éves orth. fiatal-
ember. „Parnószé” jelige.

SIKERÜLT, szép, csinos 27 éves
leányomnak megfelelő hozománnyal
keresek vallásos fiatalembert, lehető-
leg bórkereskedőt. „Komoly” jelige.

HAVI 120—150 P-t jövedelmező kóser
tejcarnok, tejmasgiachsággal egybe-
kötve, családi ügy miatt 600 P kész-
pénzért teljes felszereléssel azonnal
átadó. Érdeklődés e címen: Kaufmann
Izsák, Kapuvár.

Jeligés hirdetések feladóinak címét
diszkrécióban tartjuk.

FÉRJHEZ adnám csinos, intelligens, há-
zias leányomat ötezerrel, biztos exis-
tenciával rendelkező fiatalemberhez.
Jelige: „25—26.”

DISZKRÉT házasságközvetítés jobb csa-
ládokban; Kornfeld A. Dávid irodája,
VII., Kazinczy-u. 54. (Válaszbélyeg.)
Középeurópai egyedárúsítás elsőrendű

וילנער שיס, רמביס, טורים
אויף יודיש, חמשים וכו'

erős bórkereskedésben. Ugyancsak minden-
féle használt sz'fórum állandóan raktá-
ron. Moskovits Adolf, Debrecen, Pásti-
utca 2. (Ugyanott hajnagyerkeskedés
és k'z parókák, vizonteladók is.)
GYERMEKSZERTETŐ jól főző orth.

szakácsnőt *azonnalra* keresek. Németül
beszélő előnyben. Rosenfeld József fa-
kereskedő, Győr.

Egyéni frizurákat legszebben és
legolcsóbban készit,
iavitást, ondolálást olcsón vállal:

Weinstock Rózi paróka-készítő

Sátoralrajhely. Rákóczi-u. 26.

HEIDEN JENŐ
OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

PARÓKA

különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcso árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

CSALÁDI HIREK
(Négy sorig 4 P, azonfelül soronkint 1 P)

Schwartz Mancika Balassagyarmat,
Reichmann Ignác Budapest jegyesek.

Stern Ella, Stern B. Sámuel z. c. i.
leánya és Csillag Artur jan. 16-án va-
sárnap d. u. 1/23-kor tartják esküvőjü-
ket a Kazinczy-templomban.

Schütz Ilonka Gyöngyös, Schächter
Sándor Bpest jegyesek. (M. k. é. h.)

König Margitkát Tarpa, eljegyezte
Weisz Mária Nagyecsed-Tarpa. (Nagy-
ecsed T. B. szívélyesen gratulál.)

Leichter Ilonka Hajdudhász, Schret-
ber Miksa Mezőkovácsháza jegyesek.

Neuwirth Bertuskát Nyírmada, elje-
gyezte Goldstein Adolf Tiszaadony.

Schuldkrant Cilike Ujpest, Goldner
Dávid Nyírbátor jegyesek. (A nyírbáto-
ri Chevra Bachurim gratulál.)

Grosz Szerénke Nagyszöllös-Asztély,
Zelevkovits Elemér Fertőszalmás jegyesek.

Friedmann Flóra, Friedmann Dávid
leánya Csorna, Kohn Lipót Zenta je-
gyesek.

Menyasszonyi imakönyvek: Moskovits
Adolfnál, Debrecen, Pásti-utca 2.

Schächter Sándor elnökünk eljegyzé-
séhez mazeltovtot kívánunk. Bpesti T. B.

Reichmann Vilmos elnökünknek szívé-
lyesen gratulálunk, Ignác fiának
Schwartz Mancikával való eljegyzéséhez.

Erzsébet körút 34. sz. templomegyesület.
Lakodalmak rendezése Debrecenben!
Borgida orth. kóser étterem (Arany Já-
nos-utca 2.) mint a Tiszántúl legnagyobb
étterme, a kor igényeinek megfelelően,
olcsó árakon vállal lakodalmakat, egy-
szerűtől a legfényesebbig. Külön gratu-
lációs szobák.

ORTH. IFJUSÁGI HIREK. A makói Tiferész
Bachurim ujonnan megválasztott tisztikara: Pas-
kesz Lázár elnök, ifj. Strausz Mór ügyv. elnök,
Fein Adolf alelnök, Weinberger Akivo pénztár-
nok, Strausz Jenő ellenőr, Rubinstein Salamon,
Strausz Dezső gondnokok, Grünwald Márton
titkár, Schwarz Béla háznagy. — Az újpesti
T. B. tisztújítása: Weingarten Dávid elnök, Fried-
länder Imre alelnök, Muszkal Béla titkár, Ober-
länder Lajos gondnok, Grosz Lajos pénztáros,
Gerstenfeld Sándor ellenőr, Bárány Samu könyv-
táros. Választmány: Oberländer Mór, Weingarten
Márton, Hauptman Dezső, Malek Ármin. — A
soproni T. B. új tisztikara: Wetzler Benő elnök,
Spitzer Ernő alelnök, Radó Imre titkár, Koppel
Ferenc pénztáros, Breuer József ellenőr, Raab
Jenő, Bischitz Ernő gabek. Választmány: Lerner
O., Lövinger M., Breuer M., Günsberger M.,
Schlesinger L., Friedman L. — A békéscsabai T.
B. választásai: Kupfer József elnök, Buttermann
Ferenc alelnök, Grünwald Ignác titkár, Frisch
Izidor pénztáros, Frisch Benő, Schwarz Miklós
gondnokok, Grünwald Nándor ellenőr, Wiesler
Sándor háznagy, Holländer Bernát könyvtáros.
Választmány: Erdész M., Guttman B., Winkler
B. — A csornai T. B. tisztújítása: Hoffmann
Márton elnök, Weisz Mór alelnök, Gestetner Adolf
pénztáros, Frank Sándor ellenőr, Bodner Ármán
jegyző. Választmány: Spielmann D., Keszler B.,
Krausz M.

Felelős szerkesztő és kiadó: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-85.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ג'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg LipótSzerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A pécsi beszédhez

Fabinyi pénzügyminiszter vasárnap
Pécsett a kereskedők testületében nagy
beszédet tartott. Többek között a követ-
kezőket szögezte le:

— *A mai gazdasági helyzetben a ke-
reskedelemnek is számolnia kell azzal,
hogy a magyar keresztény társadalom
renezánszát éli s jogosan el akar foglal-
ni olyan pozíciókat, amelyeket eddig át-
engedett. Természetes jelenség ez: a
nemzet életerejének megnyilvánulása.
Természetes az is, hogy ez a boldog bir-
kosokomak nehézségeket okoz.*

— *Ugy érzem, az a helyes, ha ezt nyil-
an és őszintén megmondom. A magyar
keresztény társadalom, igenis, el akarja
foglalni a gazdasági pozíciókat,
emelyekből hosszú évtizedeken keresztül
önnagát rekesztette ki s ezt megakadá-
lyozni nem lehet — bárki és bárholnan
akarják is.*

— *És ne higgyék azt, hogy ez kizárja
azokat, akik évtizedek óta művelik tisz-
tességgel és hozzáértéssel ezt a munka-
területet. Ez csak annyit jelent, hogy
hasze kell egyeztetni az érdekeket.*

A kereskedők bizonyára lelkesedéssel
fogadták ezeket a programszerű kijelen-
véseket, de azt talán meg szabad állapí-
tani, hogy a miniszteri kijelentések meg-
döbbentő perspektívát nyújtanak annak
a zsidó rétegnek, amely kereskedelemmel
szerzi meg az ő sovány kenyereit. Mert
amikor a régi felfogás helyébe, amely-
nek értelmében minden állampolgár
egyenlő, szerzett jogokat nem lehet el-
kobozni, — politikai szölamok lépnek,
amikor a gazdasági életben a világnézet
játszik szerepet, nem a tisztességes mun-
ka, akkor ez olyan kő, amelyről a költő
mondja: „ki tudja, hol áll meg és kit
hogyan talál meg.” Hogy ez a kő hol áll
meg, ez az ország egész lakosságát érin-
ti, de viszont, hogy kit és hogyan talál
meg, azt legelőször és legjobban mi zsi-
dók érezhetjük meg. A nyilasok be akar-
nak ülni a boltokba, pedig — amint ezt
egy jobboldali lap egyik vezércikkében
évszázuk — egyik főszakértőjük Cham-

berlain hirdette: a zsidók térfoglalása a
Talmudban lefektetett és a gyakorlatban
keresztültvitt következő elvre megy visz-
sza: „aki száz pénzzel kereskedik, az
minden nap pecsenyét ehetik és bort iha-
tik, aki azonban a földbe fekteti a száz
pénzt, annak csak káposzta jut és vesze-
kedés.” Így akarják tehát bemutatni a
zsidót, mint aki csak a nyereséget és a
könnyű életet hajhássza.

De ebből a példából is látjuk, milyen
gyűlölet, milyen rosszakarat vagy tudat-
lanság mozgatja a mi ellenségeinket. Ez
a mondás tényleg meg van a Talmudban
(Jevomajsz 63.) és szerzője a híres Rovo
nevű talmudbölcs. De ugyanott olvasható
R. Eliezer két mondása:

— *Az iparosok át fognak térni a me-
zőgazdaságra, amire célzó Jechezkel
könyvének 27. fejezete, ahol ez olvasható:
„A tengerészek leszállnak hajójukból és
megállnak a földön.”*

— *Az ember, akinek nincs földje, az
nem is ember.*

Látjuk tehát, hogy a régi tudósaink
az üzletkedéstől nem voltak elragadtat-
va. Hiszen azt is olvashatjuk egy helyen
(Kajhelesz Rabbo): „Aki csak liheg és
töri magát hogy pénze legyen és nincsen
földje, mi haszna van neki?” Emellett
becsülték bölcsen az ipari munkát.
Hangoztatták (Szanhedrin 29): „Hét
esztendeig tartott az éhség, de az iparos
házat elkerülte.” Sőt, érzékük volt a mai
kiszagda egyik legkitünőbb üzlete, az ál-
lattenyésztes iránt, mert azt is találjuk
(Chulin 84): „Aki meg akar gazdagodni,
az foglalkozzék aprómarha tenyésztésé-
vel.” És hogy nem nézték le a nehéz tes-
ti munkát, bizonyítja a következő tanítás
(Avajdó-zóró 7.): „Boldog az az ember,
aki úgy dolgozik, mint az ökör a járom-
ban és mint a szamar a teher alatt.”

Mindezek a mondások közhelyek. Talán
még abban a talmudhamistó munkában,
amelyből kétszáz év óta merítenek az
antiszemita, az Eisenmenger-ben is
megvannak. A talmudi bölcsök egyaránt
becsülik a földművelést, az ipart, a ke-

reskedelmet, de mindegyikben kötelező-
nek tartják a becsületességet, a család
kerülését és más ember jogának tiszte-
letben tartását. De azt nem szabad rossz-
néven venni, ha az ember lehetőleg ké-
nyelmessé akarja tenni az életét.

A pénzügyminiszter azt mondja, hogy
a keresztény társadalom el akarja foglal-
ni a pozíciókat, amelyeket átengedett.
De vajjon miért akarja ezt megtenni?
Talán mert eddigi foglalkozásaiban nem
tudott elég kemény munkát kifejtteni és
azért tér át a kereskedelemre? Nem! Ha-
nem, mert azt hiszik, hogy a kereskede-
lemből kényelmesen lehet élni. Lehet is,
ha nem kellene kockáztatni semmit és ha
kényszeríteni lehetne az embereket, hogy
csak bizonyos boltban vásároljanak.

A pénzügyminiszter beszéde után most
már az a kérdés merül fel, hogy tulaj-
donképpen hová helyezkedjék el a zsidó?
Menjen köztisztviselőnek? Lépjön talán
miniszteriális pályára? Állami üzemek-
ben keresse meg kenyereit? Vagy mon-
djuk, menjen mezőgazdasági pályára? Ta-
lán megengedik? Talán nem fognak út-
jába akadályokat gördíteni? Talán még
sem tartunk ott ahol egy balkáni állam-
férfi, aki országából ki akarja szorítani
a zsidókat és amikor megkérdezik tőle,
hogy hát hová menjenek a zsidók, azt
feleli, hogy ő nem földrajztudós...

Akárhogy vesszük a dolgot: felülül a
régii állatmese a farkasról és a bárány-
ról. A farkas találkozik a bárányval,
előbb ürügyet keresett arra, hogy meg-
támadja, majd amikor a bárány bizo-
nyítja, hogy a farkasnak nincs
igaza, akkor ürügy nélkül szaggatta
szét. Ilyen viszonyok mellett vissza-
gondolunk arra a párbeszédre, amely
Rabbi Jehajshúa és Hadriánus csá-
szár között folyt le. Azt mondta a csá-
szár: „Egy bárány (Izrael) hogy élhet
hetven farkas között?” Amire R. Jehaj-
shúa azt felelte: „Hatalmas a pásztora
(I'ten)!” A mostani nehéz időkben áhi-
tattal ismételjük imánk szavait: „I'te-
nünk légy a mi pásztorunk és eltartónk!”

A Központi Irodának méltányosságot ígértek az igazolásoknál

A zsidó lakosság körében országsszerte nagy a nyugtalanság amiatt, hogy tömegesen kapnak felhívást magyar állampolgárságuk igazolására, amire rendszerint hatvan napos határidőt engedélyeznek. Az Orthodox Központi Iroda eljárás eltekintés helyen, hogy kellő felvilágosítást kérjen egyrészt az elrendelt igazolások érdemére, másrészt a megadott határidőkre vonatkozólag.

Itt közölték az Iroda vezetésével, hogy a magyar zsidó állampolgároknak

nincs okuk komoly nyugtalanságra. A széleskörű igazolások elrendelése a közismert okokból valóban megtörtént — mondották — de ott, ahol az állampolgárság kétségtelen: az okmány-szolgáltatások tekintetében nem rigorozusan, hanem méltányosan fognak eljárni. Ugyanígy számíthatnak hitfeleink arra is, hogy a megszabott határidőt is méltányosan meg fogják hosszabbítani, ha az okiratok beszerzése ezt szükségessé és indokoltá teszi.

A vegyesházasságok ellen

A legszélsőbb zsidógyűlöletet hirdető hétfői lapban nagy cikk jelent meg a Magyarországon megkötött keresztény-zsidó házasságokról. Félreveri a harangokat:

— Akár országos, akár fővárosi viszonylatban tekintjük át a zsidó-keresztény vegyes házasságok számát — írja — mindenütt megdöbbentőnek látjuk ezt a nem kívánatos társadalmi és faji összekeveredést. Az ilyen vegyes házasságoknak átlag hetven százaléka Budapestre esik, jöllehet a magyarországi zsidóság csak negyvenhat százaléka él a fővárosban. Ez is mutatja, hogy a zsidó-magyar vérkeveredésnél nemcsak a népesség vegyes vallási és faji összetétele az indító ok, hanem sokkal inkább az ezekkel alig törődő anyagi rugó.

— Az egyházpolitikai törvények megalkotása (1895) óta Budapesten összesen 19.809 keresztény-zsidó házasság jött létre. Ebből az ellenforradalom előtti 26 évre (1895—1920) 8.686 házasság esett (évi átlag 331), az azóta eltelt 16 évre 11.123. Az utóbbi évek átlaga (695), tehát több, mint kétszerese a háború előtti liberális korszakban kötött keresztény-zsidó vegyes házasságok számának. Az egyre erősödő keresztény vallásosság és az ébredező faji öntudat mellett évente csaknem félezer budapesti lány és asszony esküszik „örök hűséget” zsidó vőlegénynek. A háború előtt (1912) még csak 228 ilyen leány akadt a magyar fővárosban, viszont 1936-ban már 456, vagyis pontosan kétszer annyi.

— A keresztény férféhoz menő zsidó-leányok száma is emelkedik, de kisebb mértékben. Sőt az utóbbi években inkább hanyatló tendenciát mutat ez a keveredés. Amilyen arányban nő a keresztény leányok számában a zsidó „parti” kereslete, olyan arányban csökken a zsidóleányok előtt a rosszabbul kereső keresztény vőlegények értéke. Ugy látszik, a

kezdeményezés az ilyen zsidó-keresztény házasságkötésekben inkább a keresztény feleknél van. A férjet kereső leányok és asszonyok szívesen érdeklődnek zsidó partnerek után, a férfiak pedig igyekeznek „benősiülni” a módosabb zsidó leányos házakhoz.

— A tények, sajnos, cáfolhatatlanok. Sokféle bajjal és betegséggel megvert társadalmunknak kétségtelenül egyik legaggasztóbb tünete ez az összekeveredés. Mi más magyarázhatná meg ezeket a szívszökkeléssel növekedő zsidó-magyar (?) házasságkötéseket, ha nem az anyagi érdek. A zsidóság asszimilációs igyekezetével bajos volna megmagyarázni ezt a jelenséget. Nem hihető, hogy ő keresné egyre-nagyobb igyekezettel ezeket a házasságokat, melyeket vallása törvényei is szigorúan tiltanak. Csak a keresztény magyarság fiaiban és leányaiiban lehet keresni az okot. De egyben az orvoslás útját és eszközeit is. Törvényes tilalom hiányában csak az egyesek valóságos érdeke és faji öntudata, ébredő nemzeti büszkesége vehetné gátat ennek a semmi tekintetben nem kívánatos vérkeveredési folyamatnak.

Eddig szól az antiszemita lap. A mi vallásunk arra tanít bennünket, hogy az igazságot elfogadjuk mindenkitől. Igazat adunk tehát neki. Természetesen nem az ő szempontjából, amely nem más mint az okatlan fajgyűlölet hirdetése, hanem zsidó vallási szempontból. Ugy járt, mint Bileam, átkozni akart, pedig áldást mondott.

Egyéni irizurákat legszöbben és legolcsóbban készit, javitást, ondolást olcsón vállal: Weinstock Rózi parókakészitő Sátoraljajhely. Rákóczi-u. 26.

A bolyóki Schächter-család kiutasítási ügye

A zsidó közvélemény legszélesebb rétegeit foglalkoztatja napok óta a bolyóki Schächter család esete. Schächter Jakab vagyos kereskedő és jámbor orthodox zsidó. Egész kis gyermek volt, amikor 38 évvel ezelőtt Galiciából Magyarországra került, ahol szorgalmával, ügyességével és becsületességével szép üzletet teremtett magának, a magyar állampolgárság megszerzésére azonban csak mintegy tíz évvel ezelőtt tette meg a szükséges lépéseket, de az nem járt eredménnyel. Később ennek kiutasítás lett a vége. Ekkor érte az az újabb kellemetlenség, hogy Lengyelország sem akarta saját állampolgárának elismerni a gyermekkorban onnan elkerült Schächter Jakabot.

A hét év előtt elindult kiutasítási ügy ez év első napjaiban érkezett el ahhoz a szomorú végkifejledéshez, hogy Schächtert, feleségét és tíz gyermekét, akik közül a legidősebb tizenöt éves és a legkisebb hét hónapos, e hó 10-én felszállították Budapestre a toloncházba.

A család iránt mindenütt, különösen a főváros orthodox köreiben rendkívül részvét nyilvánult meg. A toloncházból való kiszabadításuk érdekében több előkelő ügyvéd, továbbá Bíró Pál a Rimamurányi vezérigazgatója, bolyóki országgyűlési képviselő a legnagyobb erőfeszítéseket tette. Széll belügyminiszternél, sőt magánál Darányi miniszterelnöknél is többszöri intervenció történt, mely azonban nem vezetett eredményre.

Az ügy ilyen állása mellett lépett közbe ennek a szerencsétlen orthodox családnak érdekében az Orthodox Központi Iroda és

az Iroda jogtanácsosának dr. Reiner Imrénének intervenciója sikerrel is járt.

Szombaton a késő délutáni órákig húzódo megbeszélés után sikerült elérnie Pásztoy Amon osztálytanácsosnál, az idegenellenőrző hivatal vezetőjénél, hogy Schächter feleségét és tíz kis gyermekét a Központi Irodának kiadják. Schächter maga is valószínűleg rövidesen kikerül a toloncházból, de előbb a lengyel konzulátusnál valamilyen igazoló okmányt kell szereznie.

Pásztoy Amon emberséges eljárása, amellyel az anyát és tíz gyermekét immár Bolyókra is haza engedte, általános meglepetést és megnyugvást váltott ki. A magunk részéről külön kiemeljük azt az előzékenységet, amelyet ebben az ügyben az Orthodox Iroda kérésére iránt tanustott és azt a buzgalmat, amelyet ennek a családnak kiszabadítása érdekében dr. Reiner Imre jogtanácsos kifejtett.

A romániai zsidóüldözés

A jelek után ítélve most már sajnos nem fér kétség ahhoz, hogy a Goga-kormány — amennyiben felszinen marad — megfogja valósítani mindazon program-pontokat, amelyeket antiszemita agitációja során felállított. Felül fogja vizsgálni az állampolgárságokat és az a zsidó, aki nem igazolja majd, hogy Romániában született ő is, apja is, hogy megszerezte a szükséges okiratokat és nem mulasztotta el a formások bejelentését: vándorbotot vehet a kezébe és pusztulhat, amerre tud. Megvonja a zsidók italmérsi engedélyeit, bezárhatja a zsidók kávéházait, kizárja a kamarákból a zsidó ügyvédeket, kilöki hivatalos állásukból a zsidó orvosokat, stb.

A lapok közölték Károly román király nyilatkozatát.

— Késébevonhatatlan — mondotta a király — hogy az országban erős zsidó-

ellenes áramlat uralkodik. A mi történelmünkben ez a kérdés régi keletű. Elvben revízió alá veszik azoknak a zsidóknak az állampolgárságát, akik a háború után jöttek az országba. A háború után az oroszországi és galíciai zsidók inváziója következett be és ezek illegálisan jöttek az országba. Számuk társágosan nagy. Egyesek azt mondják, hogy 800 ezer a számuk, ténylegesen maximum 250 ezren jöttek az országba, előzőlötték a falvakat és nem jó elemeknek bizonyultak. Állampolgárnak lehet-e tekinteni azt, aki csalárd úton jutott be?

— Nem érintik az intézkedések azokat a zsidókat, akik a háború előtről élnek az országban. A többiek, a háború után érkezettek ügyében majd eldől, hogy mi a tennivaló. Nincs szó kiutasításról, de a közszellem meglátja, hogy ne adjunk politikai jogokat a beözönlőknek.

Külföldön ennek nem szabad nyugtalanságot keltenie. Nem leszünk kegyetlenek. A beözönlő zsidók nem tartozhatnak a kisebbségi szerződések joghatálya alá, mert ezek csak a háború eredményeképpen törvényesen átutalt területek polgáraitra vonatkoznak.

A király 250.000 illegális zsidójával szemben Goga állandóan 500.000-et emleget és az összes romániai zsidókat 1.500.000-re taksálja; holott a valóságban Románia össz-zsidósága cca 800.000. Cuza zsidófaló miniszter az olasz lapoknak arra a kérdésre, hogy mi történnék, ha a Népszövetség beavatkoznék a zsidó-kérdés megoldásába, így válaszolt: „A Népszövetség nem más, mint a zsidóság szövetkezése, amellyel a nemzetek fölött akar uralkodni. Véleményem szerint a Népszövetség halott, még pedig olyan halott, akít még nem temettek el.”

A „Zsidó Ujság” kolozsvári tudósítójának jelentése

Cluj-Kolozsvár, január 18. Kedves Főszerkesztő Ur! Ne vegye rossz néven, hogy eddig nem írtam. Nem tudok abszolúte gondolkozni, már 2-3 hete alig alszom éjszakánként félórát egyfolytában. Minden ujság tele van újabb és újabb gezerókkal, mintha tényleg mi uralnánk ezt az országot s a végén kitűnik a mostani kormány által készített, tehát a legautentikusabb részről közzétett híteles statisztikából, hogy pld.

az országban levő 39.450 italmérés közül összesen 3180 van csak zsidó kézben.

Ebből Olteniában 8 és Munteniában 4 van kisebbségi kézben. A betegsegélyző pénztárak 1675 orvosa közül 40 zsidó orvos volt, kiket már el is bocsájtottak a szolgálatból.

A negyed- és félmillió nem kívánatos zsidóról is majd a végén ki fog derülni, hogy összesen 15—20.000 ilyen zsidó lélek lakik egész Romániában.

A cselédtörvény is, bármennyire cáfolták a lapok és hivatalos körök, sajnos már megjelent a f. hó 14-i hivatalos lapban s a legtöbb helyen már megkezdtek a rendelet végrehajtását. De ebben már nem is annyira maga a tény a rettenetes, mint annak indokolása, hogy a zsidók leánykereskedők...

A kormány egyre-másra adja ki a nyilatkozatokat, hogy ez az egész az „idegen” zsidók ellen, de semmiesetre sem az 1920. előtti, tehát bennlakó zsidók ellen irányul. És ime a valóságban: egyre-másra döntik a már amugyis elszegényedett zsidóságot, a lelki és gazdasági

megsemmisülés elé. Bukarestből jövök mesélik, hogy a bíróságok előtt a pártbeliek órséget állnak, hogy már az egész mult héten egyetlen zsidó ügyvéd sem tehet be oda a lábát, a keresztény ügyvédek viszont eskü alatt fogadták, hogy egyetlen zsidónak védelmét sem vállalják...

No meg aztán, amit az egyes prefektusok, szolgabírák, jegyzők és más potentátok mívelnek a saját ambíciójukból, hogy kitombolhassák magukat és minél nagyobb hazafiaknak tűnhessenek, az már egész egyszerűen borzalmas. A zsidó lapok nem mernek írni róluk, egyrészt mert félnék, hogy betiltják őket s másrészt, mivel tartanak az esetleges továbbterjedésről, de azért itt mindenki ismeri a következő eseteket: A s'chitót eddig betiltották Storjineti (Bukovina), Bohusi és Jassi (Ó-románia) városokban és a mult hét hétfő óta itt Kolozsvárt is csak a legnagyobb nehézségek árán engedik meg meg, egyik napról a másikra, a kábítás nélküli rituális vágatást...

M.-Szigeten Margineanu prefektus rendeletére bezárták az özv. Guttman Salamonné bérletében levő Korona-kávéházat, hogy helyébe román kávéházat létesítsenek. A tulajdonos perrel támadta meg a határozatot. Egyébként felhívást intézett a prefektus a megye lakosságához, melyben közölte, hogy „az olcsó falusi szükségleti cikkek terjesztését kivézi a spekulánsok kezéből, akik ebben a megyében kizárólag zsidók.” A zsidó bodegákat a prefektura rendeletére fűszerüzletnek minősítették át, ezért ezek vasárnap nem tarthatnak nyitva.

A szilágymegyél prefektus a mult hét

kedden kiszállott Tasnádra, ahol tudvalevőleg az ország legnagyobb jesivája van s 250—300 böcher tanult Tórárt (s nem veszi el románok a kenyerét) és bezáratta a jesivát. Ma pedig — mint hírlík — kiadta a szigorú utasítást, hogy az összes böcherek 24 órán belül el kell hagyják a községet. Nem beszélve az Értiv-ről, amit még másnap lerántattak... Szilágysomlyón sem sokkal rózsásabb a helyzet.

Campolung és Jakobeni bukovinai községekben a zsidók rendeletet kaptak a prefektustól, hogy üzleteiket szombaton tartsák nyitva, mert különben hétköznap sem engedi őket nyitni. A campolungiak félelmükben nyitva tartottak, míg a jakobeniek bezártak. Az eredmény: Jacobeniben azóta, f. hó 8. óta egyetlen zsidó üzlet sem nyithatott...

A középiskolákban már régebbi idő óta írni kell szombaton és a magánvizsgákat is szombatra teszik. Most már az elemi iskolákban is egyre-másra adják ki a parancsokat a szombati írásra. Képzelve, a gyerekeket kényszerítik az iskolába járásra és ugyanakkor a szombati írásra is. Hát nem borzalmas?

No aztán, amit a kormány felhivatalosa mível, az egyenesen égbekiáltó: A „Porunca Vremii”-ről van szó. Egyik legutóbbi számában nem kevesebbet ír, mint azt, hogy „a zsidókat teszi felelőssé az esetleges gazdasági nehézségekért, vagy a román valuta eséséért és tudja meg a zsidóság, hogy amennyiben a kormány ezért esetleg mennie kell, zsidó vér fog folyni...”

A mielőbbi jesitő reményében szívéllyesen üdvözl: (Aláírás.)

Példázatok a Sabbosz szentségéről

A heti szidra tartalmazza a Tizparancsolatot, melynek IV. igéje a Sabbosz megszentelését írja elő imigyen: „Hat napon át dolgozzál, végezd minden munkádat és a hetedik napon pihenőnapja legyen a te I'tenednek”. A szent ígét tartalmazó vers első fele: „hat napon át dolgozzál” feleslegesnek tűnik, de mély gondolat foglaltatik benne, ha összefüggésbe hozzuk a *Jesuiasz Jaakajv* szerzője életének egyik jellemző epizódjával. Az említett gaon, lemergi főrabbi volt. A községben egyszer több olyan dolog történt, amely nem felelt meg neki és ezért elhatározta, hogy otthagyja Lemberget. Később azonban megmondta és környezetének megmondta, hogy főleg a köv. dolog tartotta vissza Lembergben:

— Van a városban egy derék, vallásos, tudós, kis boltos. Egyszer betévedt egy gazdag ember a boltba s akkor látja, hogy a tulajdonos ott ül elmélyedve a gemoróba és nem is veszi észre a belépőt. Miatán megvetté, amit akart, beszédbe elegyedett vele, többek között megkérdezte tőle, mennyit jövedelmez neki üzlet. Amikor a gazdag meghallotta, milyen összegről van szó, felajánlotta neki az összeget, hogy zuvarotalamul élhessen a Tórának. A kiskereskedő azonban nem fogadta el az ajánlatot és azt mondotta:

— A mai viszonyaim mellett minden nap várok I'ten segítségére és így tehát napról-napra szolgálom a Mindenhatót a Benne való bizalmammal. De ha tőled megkapom a megélhetésemet, szemeim nem lesznek állandóan ég felé irányítva és így jobb a lelkiiletemnek ez a kis bolt, ahol naponként meg kell venni az élet harcaát, a Gondviselő kegyelmében bízva...

— Amikor mindezt hallottam — mondá a gaon — akkor elhatároztam, hogy ezt a hitközséget, amelyben ilyen emberek is vannak, el nem hagyhatom.

Ebben az elbeszélésben kifejezésre jut tehát az a gondolat, hogy a mindennapi nehéz küzdelem megerősíti az I'tenben való bizalmat. Így tehát a fennidézett ige azt hirdeti: „Hat napon dolgozzál” és bizzál I'tenben, hogy megáldja majd kezéd munkáját. És ha így hozzászoktál a Gondviselésbe vetett bitochajj-ba, bi-

zalomba, akkor könnyen teljesítheted majd a Sabbosznak az I'tenbizalomra alapozott miczvóját, hogy I'ten segítségével a szombat munka nélkül is megkeresed a kenyeredet és így „a hetedik napon Sabbosz lesz az Örökkévalónak” ...

— „Ne végezz azon semmiféle munkát”, Erre rávilágít az, amit a *Széder Hadaj-rajsz* nevű történeti mű mond el Boszstanájáról, akit a chorban után a győzelmes római hódító elismert a zsidóság világi fejének, *rés goliszó*-nak. Azt hallotta ugyanis, hogy Dávid király sarja igen tehetséges és szorgalmas ifjú s így ezért maga elé rendelte. Az uralkodó előtt Boszstanáj tiszteletteljes merev tartással állott, közben egy mérges légy szállt homlokára, vérsre sebezte, de ő nem hesegette el. Amikor az uralkodó megkérdezte, miért tette ezt, azt felelte: „Az nálunk szent örökség őseinktől, hogy ha uralkodók előtt állunk, még kezünket se emeljük fel tiszteletlenül”. A királynak ez rendkívül tetszett, elismerte a zsidóság fejedelmének. Az eset emlékére pedig a *rés goliszó* pecsétgyűrűjén légy van.

A Sabboszt több szent könyv a hét királyának nevezi. Már Sabbosz traktátus 119. lapján előfordul, hogy a szombat bejövetelel úgy köszöntötték: „Menjünk, vonuljunk ki a szombat-királymó elé”. Boszstanáj történetének alapján mondhatjuk, hogy eltekintve a szombatszégés nagy vétkétől, nem illik Izráel fiainak a király szolgáinak, hogy „fel-emeljék kezüket” Sabboszkor munkára.

Mennél többször lapozzuk Jungreis Antal gyöngyösi főrabbi *Zochajr V'só-majr* nagy művét (mely 5 P-ért beszerezhető frankó a szerzőnél) amelyből az elmondott magyarázatokot vettük, annál inkább látjuk, hogy valóságos

הנני מפרסם ומודיע לכוון הרבנים והבנייני
ני די ככל אחר ואחר שזה לא כבוד קבועי
לי גם בית דמוס עברי מה עיר דעברעצין וציו
והנני מקבל כל מיני מלאכת הדמוס: הדפסה
ספרים, וכן כל כיוצא בהן בדמוס נאה
כאותיות מהדרות ובהניה מדויקת נעד מחיר
נמוך השוה לכל נפש

Merkantil nyomda, Debrecen,
Hatvan u. 28.

tárháza mindannak, amit nagy bölcsseink, szentéletű gaonjaink a szombat szentségével kapcsolatban tanítottak és írtak. Ha műve készítésénél már napvilágot látott volna a Stern Dániel (Kisvárdai) kiadásában ugyancsak most megjelent „B'er S'müel” c. munka, mely a nagy hunfalvi gaon homiletikai megjegyzéseit tartalmazza, a tudós szerző ebből is sok részletet beállított volna művébe, mint a szombat eszmekörébe tartozó tanítást. Így például a gyöngyösi főrabbi gyűjteményébe kívánczik a B'er S'müel-nek a IV. ige első mondatára vonatkozó köv. megjegyzése:

— A gemoró (Niddo 70) szerint „aki jólétet akar magának szerezni folytasson foglalkozást és imádkozzék Ő hozzá, akitől jön a gazdagság és a vagyon”. A Talmud egy másik helyén (Sabbosz 119) azt tanuljuk, hogy „a diaszpórában élő gazdagok érdeme az, hogy megőrzik a szombatot”. *Imádkozni, dolgozni, szombatot tartani* — erre tanítanak bölcsseink. És ez a gondolat talál kifejezést a Tórában: „Hat napon át végezzed a szolgálatot” („*tauvajd*”, *avajdó zü tfillo*, a szolgálat alatt szívbeli szolgálat, az ima értendő; imádkozzál Ő hozzá, akitől a gazdagság jön) „*v'osziszó kol m'lachtechó* — s végezd el minden munkádat” (dolgozzál szorgalmasan) és akkor „*v'vajm hasvii sabbosz*”, méltóan üldögélj meg a Sabboszt.

— Amikor a fiu vesz atyja barmiczvójára t'fillint... Egy pesti vallástalan család fia készülődött a barmiczvóra. Megismertették a t'fillinnel, betanították a maftirra, ünnepélyt is rendeztek tiszteletére. A fiú annyira meg volt hatva, hogy azt mondta apjának: „ha te leszel barmiczvó, neked is veszek pár t'fillint, mert úgy látom, neked nincs.” Ez a kis történet visszatükrözteti igen sok pesti zsidó családnak belső életét. Annál kedvesebb az az eset, amelyről a külföldi lapok írnak, amikor a fiú valóban t'fillint vett apjának barmiczvójára. *Novy Dvor* Vilna melletti községben történt, hogy Nószon Pekarek iparos a 113. születésnapját ünnepelte a napokban és ebből az alkalomból a fiu meglepte apját egy új pár t'fillinnel második barmiczvójára. A fiú sem mai gyerek, mert már 75 éves.

Egy új pogánykultusz A magyar zsidóság szolidaritása a Romániában üldözött zsidókkal

Nem vagyunk büszkéek rá, de mégis igaz, hogy az európai népek az ördög nevét is csak a zsidóktól vették. Az ördögöt úgy hívják: *Belzebub*. Ez tulajdonképpen két héber szóból ered: *Baal Zevuv*, ez az a bálvány, akiről hitték, hogy a mérges legyeket elhárítja. Belzebubot már régen ismertük. Most egy új ördög név vonult be hozzánk. A Pesti Naplóban olvassuk, hogy a Nemzeti Színház egy új darabjában egy *Belphegor* nevű démon szerepel. Erről a névről a vonatkozó csillagos cikk írója a köv. fejtegeti:

— Ennek az ördögnek az igazi neve *Baalphegor* és ezt a nevet csak a franciák fordították *Belphegorra*. *Baal* (magyarul: „Ur”) a kanaaniták, föníciaiak, karthágóiak főistene, akit egy ideig a babiloniak és a moabiták is imádták. A moabiták tudvalevőleg Lótnak és Lót elszülött leányának fiától, Moabtól származtak. Moab ivadékaik idegen népek leányait vették feleségül, a Holt tengertől keletre telepedtek le és Ábrahám ivadékaik előtt nem nagy volt a becsületük, mert fajlag nagyon elkeveredtek a szomszéd népekkel. A moabiták temploma, *Baal tiszteletére*, *Phegor* városában volt, a hasonló nevű hegy tetején. Idővel ezt a vidéket a Ruben törzse foglalta el a moabitáktól, akiknek valószínűleg nagy részük volt abban, hogy a zsidók, Izraelben főként *Achab idejében*, *Judában pedig főként Joram, Achaz és Manasse idejében az igaz I'ten tiszteletétől eltértek és Baalt imádták. A Phegor értelmét régóta keresik a tudósok; a rabbinikus magyarázat szerint „meztelenítés”-t, *Lelölyer francia orientalista szerint pedig „szakadéké”-ot jelent. Ha az első magyarázat helyes, akkor a név arra vonatkozhatik, hogy Baalphegor templomában teljesen levetkőztek, ha pedig a második magyarázat a helyes, akkor a Phegor név csak azt jelenti, hogy ezt a napkeleti istenséget hívei hegyszakadékokban és barlangokban imádták.**

Eddig a cikk. Mindez helyes. *Baalphegor* természetesen *Baal p'ajr* szónak felel meg. A meztelenítés bálványa volt. Ennek hódolnak most fizikailag és lelileg. Az új pogánykultusz nyomán mindenütt zsidógyűlölet támad. A világ érzi, hogy a zsidóság ezeknek a rossz szellemeknek legnagyobb ellenzője. Így érthető az is, hogy szívből óhajtsuk, hogy az új ördögkultuszt az ő sallangjaival, romantizmusával és erkölcselenségeivel — vigye el az ördög.

HEIDEN JENŐ OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.
Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

A *Pesti Izraelita Hitközség* képviselő-testülete vasárnap nagyjelentőségű közgyűlést tartott, melyen *Stern* Samu elnök az emancipáció hetvenedik évfordulójáról emlékezett meg.

— Sajnos, — mondotta — a hazai zsidóságnak ma nincs módja ünnepelni, mert aggodalommal kell néznie hittestvéreinek sorsát. A németországi zsidóság jogfosztása után most ugyanennek a sorsnak tragikuma fenyeget Romániában és rá kell mutatni arra, hogy milyen sorsközösség forrasztja össze Romániában és különösen Erdélyben a magyar- zsidóságot és a zsidóságot.

A közgyűlés ezután a magyar zsidóság nevében ünnepélyesen szolidaritást vállalt a Romániában üldözött magyarsággal és zsidósággal.

Szolidaritást vállalt a közgyűlés felekezeti különbség nélkül a Romániában élő összes magyarokkal, tiltakozott az üldözés ellen, amely az emberiség örök

eszméinek megcsufolásával és a kötelező szerződés megszegésével bárkit hitében és nemzeti érzésében sérteni és sujtani akar.

Stern Samu beszéde további során hangzott, hogy a magyarságot gyengíti, aki itthon a magyarsághoz hű zsidót magyarságtól meg akarja fosztani és rámutatott azokra a fájdalmas jelenségekre, melyek a hazai zsidósággal szemben itthon is mind sürűbben felmerülnek. Hódolatát fejezte ki Magyarországi kormányzója iránt. A kormányzót a közgyűlés tagjai felállva percekig lelkes tapsal ünnepelték.

Vészi József, Vida Jenő, dr. Dési Géza és dr. Buday Goldberger Leó szölkáltak fel ezután s hangoztatták, hogy a hazai zsidóság alkotmányos jogai alapján rendíthetetlen magyar szívvel fogja teljesíteni ezután is polgári és hazafias kötelességét.

A hitközség új elnökhelyettesévé Vészi Józsefet választották meg.

Aktuális sorok

Az emberek általában büszkén hirdetik, hogy a XX. században élünk! Azonban sajnos, nem haladós mutatkozik a világon, hanem visszaesés. A francia forradalom a nemzeteket arra tanította, hogy szabad minden ember, mindnyájan egyenlőek vagyunk és legyünk egymásnak testvérei. Ezen eszméket a bibliából merítették. Ez beszéli el, hogy a zsidó rabszolgák visszanyerték szabadságukat és a kivonulás napján parancsolta a Mindenható: „Egy törvény legyen a bennszülött és az idegen számára!” „Szeressétek az idegeneket!” és most azt hiszik: „Románia a románoké”, „Lengyelország a lengyeleké!” A zsoltárköltő pedig énekl: „Az Örökkévaló a föld és minden, mi benépesíti, a földkerekség és minden lakója” — „Ti csak zsellérek és idegenek vagytok nálam.” Mert minden lélek csak rövid időre küldetik e földre, hogy jó cselekedetekkel sok érdemet szerezzen magának és aztán kiérdemelje a paradicsomot ...

Azonban nem csoda, hogy a nemzetek ilyen romlottak. Hisz a kiválasztott nép nagyrésze is sötétségben jár. Gondolja, nem kell a szombatot megszentelni; fölösleges tefilint rakni; mindent meg lehet enni; feleselni szabad a szülőkkel és Izráel mestereivel stb. stb. Ime, a tévtanok aláássák a halandó erkölcsiségét és akkor csak az a jelszó: Aki erősebb, az bír.

ja! Azért lett pokol a földi élet. Azért tért vissza a vízözön kora: „*Vatimólé hoórec chomos* — meglét a föld erőszakossággal.” E korszellem áldozata: a zsidó ...

Rabbon Gamliél a III. század elején azt kötötte szívére: „Legyetek óvatosak a hatalmassal szemben, mert az csak a saját érdekében előzékenyeked. Barátságos, mikor előnyös ránézve, de nem áll az ember mellé szorult helyzetében.” Azért azt tanácsolja, hogy boldoguljunk: „Tedd meg Teremtő akaratát oly energiával, mint ahogy azt hajtod végre, ami neked tetszik, ami hasznot int. És add fel akaratodat az Ő akaratával szemben! Evvel eléred, hogy a Mindenható saját akaratává teszi a te kívánásaidat és mások akaratát megsemmisíti akaratoddal szemben.”

Milyen egyszerű és érthető igazság! Ezt szem előtt tartva, sohasem bántották volna a zsidót. És most is csak Rabbon Gamliél mottójának követése biztosítja összes ideáljaink megvalósulását és egy szebb jövő hajnalhasadását.

Linksz Izsák.

Hölgyek figyelmébe!

Kelengye, pizsama, pongyola legizlésebben jutányosan készült Berkovits Magda

Fehérneműszalonjában, Bpest, Liszt Ferenc-tér 5. II. 3.

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony széllel készítve.

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

A Talmud mesterei

— Rabbi Jákaiv —

Amint ennek a tanítának személyéről tudunk, ezt a Talmud csak mellékesen közli, amikor szó van a Chilin traktátus 142. lapján levő misnában a „siluach hakan”, miczvójáról, vagyis arról, hogy a madárfészekből nem szabad az anyamadarat a fiókákkal együtt kiszedni. Ehhez a misnához a gemoró a következőt mondja:

— Rabbi Jákaiv tanította: Nincs oly miczvó a Tórában, ahol a teljesítésnek jutalmáról is van szó, amely nem függ össze a halottak feltámasztásával.

— A szülők iránti tisztelet parancsolata betartásának jutalmául hirdeti a Tóra: „hogy hosszú életű légy és jó dolgog legyen”; az anyamadarat a fészekből való szabadonbocsátásáról szóló előírásnál is az áll, hogy „jó dolgog legyen és hosszú életű légy”.

— No most, ha valaki azt mondta fiának: „menj fel a létrán és hozz nekem fiatal galambokat a fészekből” és ő fölment és előírásosan szabadonbocsátotta az anyamadarat, a fiókákat elvette s visszamenet leesett és meghalt — hol van ennek a hosszú élete és a jó dolga? A Tóra által beígért jutalom tehát így értendő: „hogy hosszú életű légy” abban a világban, mely „végtelenül hosszú” és hogy „jó dolgog legyen” azt jelenti, hogy részed legyen abban a világban, amely „kizárólagosan jó”.

— Erre mondotta Ráv Jajséf: Ha Achér úgy magyarázta volna ezt a verset, mint Rabbi Jákaiv, az ő leányának a fia, akkor nem lett volna hitszegő. Mert miért is pártolt el? Némelyek szerint éppen ilyen esetet látott és ez rendítette meg a hitét. Mások szerint a tíz vértanu egyikének, Rabbi Chiczpiznek a tolmácsnak, (aki a tanaiták szavait hangosan tolmácsolta a népek) nyelvét látta szemétdombra kidobva, amire azt mondotta: „Száj, amely a Szentírás gyöngyeit terjesztette, szennyet nyaldosson?” De Achér nem tudta, hogy a „jó dolgog legyen” azt jelenti, hogy részed

legyen a túlvilágban, amely teljesen jó és hogy a miczvó teljesítésére a Tóra által kilátásba helyezett hosszú élet szintén a túlvilágra vonatkozik.

Ebből látjuk tehát, hogy Rabbi Jákaiv a később lelkiegyensúlyát veszített Eliso ben Avijónak (Achér) unokája volt. Mivel Achér, R. Akivónak kortársa volt, tehát 150 körül élt a polgári időszámítás szerint. Achérnek még vallásos korából való tanítványa volt Rabbi Méir. Az ő életének egyik epizódja is ide tartozik. Hajrojausz traktátus 13. és 14. lapján ugyanis ezt tanuljuk:

— Ha a szanhedrin elnöke, a nősi bejön a tanházba, mindenki feláll előtte és nem foglalnak helyet, míg nem mondja nekik: „üljetelek le.” Ha a beszéd elnöke megy be, akkor mindkét oldalról sorfalat alkotnak, amíg le nem ül. Ha a bölcs (chóchom) jön, az egyik csoport áll, amíg el nem foglalja a helyét.

— Mondá Rabbi Jajchónon: Ez a rend Rabbi Simaj ben Gamliél idejében lett megállapítva, amikor ő volt a nősi, Rabbi Méir a „bölcs” és Rabbi Noszón a beszéd elnöke. R. Simaj ugyanis azt látta, hogy egyformán tisztelegtek előttük a tanházban való megjelenésük alkalmával: mindegyikük előtt felállt az egész gyülekezet, már pedig — úgy gondolta — a nősi méltóságát egészen különös tiszteletadás illeti meg és behoza a fenti rendfokozatot.

— Ezen rendelkezés meghozatalánál nem volt jelen Rabbi Méir és Rabbi Noszón. Másnap, amidőn a tanházban megjelentek, feltűnt nekik, hogy nem állt fel

előttük az egész gyülekezet úgy mint azelőtt és kérdésükre Rabbi Simaj b. Gamliél új intézkedésére hivatkoztak. Ez nyilván sértette a két nagy tudós önértékét, mire Rabbi Méir azt ajánlotta Rabbi Noszónnak, hogy retorzióképen kérjék majd fel Rabbi Simajt, hogy „Ukczin” nehéz traktátusából — amelyben ő nem járatos — tartson előadást a tanházban. A szituációt azonban megmentette Rabbi Jákaiv ben Kürsói, aki kihallgatta a két bölcs beszélgetését és elhatározta magában, hogy megfogja övni a nősit a megszegyenüléstől. A bölcsök iránti tiszteletből nem szólt semmit R. Simajnak, hanem elhelyezkedett katedrája mögé és nagy hévvel kezdte Ukczin traktátusát magyarázni és ismételtetni. Ezáltal R. Simaj figyelmes lett a dologra, megneszelte, hogy jó lesz ebből felkészülnie és alaposan át is vette az anyagot. Másnap azután, amidőn R. Méir és R. Noszón valóban felkérték, hogy „tartson uram előadást Ukczin-ből”, fényesen megfelelt a feladatnak ...

Ez a Rabbi Jákaiv ben Kürsói ezek szerint tekintélyes tudós volt és a kronológia is megengedi, hogy azonosítsuk az előbb említett Rabbi Jákaivval.

A zsidó világfelfogás egész területét fogják át Rabbi Jákaiv köv. mondásai:

— Ez a világ hasonlít előcsarnokhoz a jövővilággal szemben, tedd meg az előkészületet az előcsarnokban, hogy bejuthass a palota belsejébe. — Jobb ebben a világban egy óra megtéréssel és jótettekkel, mint a jövővilágnak egész léte, de szebb a jövővilágban egy óra a szellem gyönyöréből, mint a földi életnek egész léte. (IV. Pere.)

— A miczvónak nincs meg a jutalma ezen a világon. (Kidüsin 39.)

— Akinek nincs felesége, az él jóság, támasz, öröm, áldás és büntől való tisztulás nélkül. (Berésisz Rabbó 17.)

— Egy rabbi elhunyt. Mult héten elhunyt a Munkács melletti Benedikovec hitközség főrabbiája R. Smiél Hirs Weisz 58 éves korában. A megdicsőült méltó fia volt elődjének a rabbiságban és veje a kaszonyi Rebbenek z.c.l.

Schlesinger Jos

könyvkereskedés
Budapest, VII., Király-utca 1.
— Telefon: 141-497. —

Február elejétől kezdve az új Király-utcai sarokházban.

Új héber irodalmi művek, imakönyvek, kezszerek nagy választékban!

Orth. kóser házikoszt

házhoz szállítva Mandel, Garai-tér 17
Telefon 145-077. (A már rég elismert hévizi Mandel vendéglős.)

Pensione Felice, San Remó

Corso dell'Impero — Tel.: 53-26.
A meleg, verőfényes délen. Egyetlen rituális pensio az egész olasz Rivierán. Egész éven át nyitva. Elsőrangú konyha, diétás és Nyugalmass fekvés, modern komfort, strand közelében.
Igazgató: Dr. med. Alex Schwarz.

Gróf Darovszky és Reb Mendele Rymanover

Az öreg gróf Darovszky Miciszláv a palotája erkélyszobájában ült s az őszi tájon merengett. A szőlődombokon ült már a köd s a homokos pusztán is, amely a dombokon túl kezdődött s messzebb terjedt, mint amilyen messze ellát a szem. Ezen a pusztán kapta azt a sebet Darovszky Miciszláv, amelynek a helye most is ott ragyogott a homlokán, mint egy tüzes csillag, a dús fürtök alatt. Darovszky ugyanis költő volt egykor és forradalmár, lengyel költő és lengyel szabadságharc hőse, de fél évszázadnál is több mult el azóta, hogy rimekkel játszott és a vérét hullatta Rymanov mellett. A költészetből és a forradalomból nem maradt egybe az emlékei, de mire az ember nyolcvanasztendős lesz, megelégszik az emlékekkel is. Darovszky gróf azt szokta mondani, hogy az élet csak arra jó, hogy szép emlékeket gyűjtsön az ember.

A fia Kázimér, örmagy, a cár 7-es ulánusainál, ott állott előtte. Beszélgettek. Lassan, vontatottan.

— Befogattál?

— Be, édes apám. De várni kell egy kicsit. Patkolják a keselyt. A városba később edesapám?

— Odamegyünk. A Hattyu-utcaba.

— A gettóba? Mi dolga van ott?

— Egy... kvitlit íratok.

— Kvitlit? Mi az?

— Irásba foglalt kérés. Kérvény. Folyamodvány. Ilyen kvitlivel érintkeznek a jámbor zsidók a csodarabbijokkal.

— Édesapám is a csodarabbival keres érintkezést? És ki az? Hol lakik?

— A rymanovi temetőnél. I. parcella, 1. utca 27-ik sár. Egy nagy borókafenyő tövében. Ott lakik. Oda viszem neki a folyamodványt.

— Bocssáson meg, hogy ennyi sok beszéddel terhelem, de mi közünk nekünk ehhez a Mendel nevű rabbihoz?

— Neked édes fiam aigha van közöd hozzá. De nekem van. Én ugyanis neki köszönhetem az életemet.

— Ugyan? Hogy mondhat ilyet? Babonás lenne az én drága édes apám? És vajjon mivel tévesztette meg az a csodarabbi? Kuruzslással? Hókusz-pókuszokkal? Szemfényvesztéssel?

— Nem vagyok babonás, édes fiam. És semmiféle hókusz-pókuszokkal nem tévesztettek meg. Hogy hogyan történt, elmesélem. Ugy, ahogy az édesanyámtól hallottam. Te majd itélsz belőle.

*

Gyermekkoromban súlyos beteg lettem — kezdte elbeszélését az öreg Darovszky. — Heteiken fekiüdtem magas lázban. Nem ettem, nem ittam. Elgyöngültem, nem ismertem meg az édesanyámat sem.

A szülöm kétségbe estek. Egyetlen gyerek voltam, az utolsó Darovszky. Hoztak orvost Krakkból és eljött a leg-híresebb professzor is. Lembergől három orvos lakott nálunk áll egy hétig. De egyik sem segített rajtam. Az apám elkomorodott, az anyámat ágynak döntötte a kétségbeesés. A halál ott ólalkodott az ágyam fejénél. Ekkor jött hozzánk látogatónak Gniewoss Tádé lovag felesége. „Itt csak egyetlen ember segíthet, mondotta, ha ugyan még van segítség: Mendel, a rymanovi rabbi.”

Apám tüstént befogatott s anyám egyszerre talpra állott. Apám a direktorium idején meghatalmazott miniszter volt Párisban. Képzelted, hogy ő sem hitt a kísértetekben. Anyám az Uj Heloise-t fordította lengyelre. Nem volt elmaradt falusi asszony. De, melyik anya nem lesz babonás, ha a fia élete forog kockán? Lehet, hogy nem remélt ő semmit Mendel rabbitól, de még azon az estén utrakélt hozzá. Hó takarta az országot, a telihold világított a szőnyegre. Raggel öt órára megérkezett anyám a rymanovi rabbi házához. Én akkor már másfél napja fekiüdtem eszméletlenül, étlen-szomjan. A rabbi konyhájában éppen kenyeret sütöttek a szegények számára. Megígérték, hogy a reggeli imádság után bevezetik anyámat Reb Mendel fogadószobájába. A rabbi egyszerű világos, tágas szobában fogadta. Reb Mendel arcán bánatos mosoly ült, a szeméből jóság tükröződött és mély értelem. Csöndes, de zengő volt a hangja, megnyugtató és meleg. Amikor anyám elmondta neki, hogyan vagyok, ezt felelte:

— Hivassa el fiához, asszonyom, a krakkói Felcsert, ő a legkitünőbb orvos egész Lengyelországban.

— Már elhivattuk — sóhajtott az édesanyám, de nem tudott segíteni a fiamon. Ön a mi utolsó reményünk. A rabbi szelíd, bánatos hangon kérdezte:

— Ön azt hiszi rólam asszonyom, hogy én varázsló vagyok?

— Nem — felelt anyám — ezt nem hiszem. De mindenki, az egész környék ismeri önt és tudja, hogy milyen életét folytat. Hogy milyen jó és jámbor. És nemes. És én azt hiszem, hogy Ön közelebb van az Ur-tenhez, mint én. Az Ön imája inkább meghallgatásra talál az Ur előtt, mint az enyém. És a fiamon már csak imádság segíthet.

A rabbi tekintete a messziségbe merült. Néhány pillanattal elgondolkozott aztán így szólt:

— Akkor hát imádkozni fogok a fiáért, asszonyom.

... És imádkozott. A függöny hasadéka láta az anyám, hogyan imádkozott három óra hosszat, lelkesen és alázatosan elmerülve és felolvadva az ima szentségében, felüllemelkedve a földi élet köznapiságán, megtisztulva a mindennél erősebb, mindent betöltő érzés tüzeiben. Néma csend borult a szobára. Csak az óra ketyegése hallatszott s amikor tizenkettőhöz ért a mutató: az óra kalitkájából előzökkent a kakuk és tizenkét kiáltással jelezte, hogy dél van.

Rabbi Mendel ekkor abbahagyta az imádkozást és kilépett a szobából.

— Menjen haza asszonyom, — mondotta anyámnak. A tizenkettőnk kakukszóval jobban lett a fia.

Anyám egy tallérral teli pénztárcát tett elébe, amit már előre elkészített, de a rabbi elhárította magától és ezt mondotta:

— Majd ha egészséges lesz a fia, hozza el őt ide, tőle fogom kérni a jutalmamat.

Szívdobogva, feldult idegekkel érkezett haza az anyám. „El? El?” — kiáltotta már a szánkáról a lakáj felé, aki elébe ment, hogy lesegítse. „Es az állapota... az állapotában nincs változás?” — kérdezte lelkendezve és azt hitte, tüstént megszökne a szíve.

חשבוני פסח Husvétli árut az ismert kiváló minőségben, az időn is gyártunk.

A felügyeletet az egri főrabbi, főtisztelendő
Schreiber Simon ur gyakorolja.

A husvétli áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejű biztosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvétli áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvétli árut tehát a legvallá-osabb emberek is a legelősebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.
Budapest, 113. postafiók 5. Telefon: *2-68-45.

— Amikor az óra tizenkettőt ütött, az urfi magához tért és vizet kért — jelentette a lakóját.

A rabbi szeliden megsimogatta a fejemet, amikor elvitt hozzá az apám, megáldott és egy kérelemmel bocsátott el magától. Azt kérte, hogy szeressem a zsidókat. Mert nekik van leginkább szükségük a szeretetre — fejezte be elbeszélését Darovszky Miciszláv.

Néhány perc múlva megszólalt az örnagy: Most mit kérsz a rymanovi rabbitól, édes apám?

— Hogy mit kérek? Azt kérem, hogy ne feledkezzék meg rólam. Az ő imádsága egykor kiragadott a Halál kezei közül és új élettel ajándékozott meg. De a nagy rabbi, ügylatszük, feledékeny. Nálam felejtette az életet. Az élet azonban nekem már — bocsáss meg, édes fiam — nem öröm. Amióta az édesanyád meghalt: csak szomorúság. Vágyom hozzá, utána. Én azért megyek, hogy az életet visszaadjam Torem Mendelnek.

A kütliben, amelyet gróf Darovszky Miciszláv 1883. szeptemberében Reb Mendel Torem sírjára helyezett a rymanovi temetőben, ez állott:

— Ábrahám, Izsák, Jákob szelleme. Imádkoztatok e megdicsőült Reb Mendel Torem lelkiüdvéért. Te pedig, Mendel, aki a Magas Égben, ime szemtől szembe állasz az Úrral, imádkozz a szerencsétlen lengyel zsidókért, imádkozz érttem Darovszky Miciszlávért és kérjed az Uri-tent, aki az életet nekem adta, hogy vegye vissza ajándékát. És imádkozz a gyermekeimért és az unokáimért is. — Darovszky Miciszláv, a Viktoria fia.

Gróf Darovszky Miciszláv 1883. októberében, areán a boldogok deris mosolyával elbóbiskolt egy őszi délelőtt és amikor a szobájában a kakukos óra tizenkettőt ütött, a szíve megszünt dobogni.

1916. tavaszán zsidós izgalom futott át a rymanovi lakosságban. Az oroszok jönnek. Jönnek a kozákok! A zsidók házaikba zárkóztak és úgy várták a háború legvéresebb percét, mert jól tudták, hogy az orosz hadsereg a zsidó utcákat ellenséges területnek tekinti és nem ismer kegyelmet.

Csak a hitközség vénei vonultak ki a városka végére, kezükben a Tórával. Mélyen meghajoltak, a földre görnyedtek, mikor a zenekar mögött feltűnt a bevo-

muló orosz hadosztály vezérkara. A vezérkar élén fényes öltözetű tiszt lovagolt.

Mikor meglátta a zsidókat, megállította a menetet, odaintette magához a minden ízében remegő rabbist és méreven ránézett.

— Én gróf Darovszky Kázmér altábornagy vagyok — mondotta. Hol van itt a zsidó temető?

Nem volt messze, néhány lépésnyire ott sötétedtek a zsidó temető szomorúfüzei a napfényben. Az altábornagy le szállt a lováról és segédtisztjével együtt belépett a temető kapuján.

Egy sírt keresett gróf Darovszky Kázmér, — a rabbi megmutatta, hol van az a sír. Egy vén borókafenyő aljában aludta örök álmát az a szent ember, akinél az altábornagy vizitálni akart.

Gróf Darovszky tisztelgésre emelte jobbját, méreven szalutálva állott Reb Mendele Rymanover sírja előtt egy percig. Aztán odafordult a rabbihoz:

— Menjetez haza nyugodtan, emberek. Nem lesz pogrom. Semmi bajotok nem fog esni.

És a toronyban abban a pillanatban kezdtek a delet harangozni... A. Z.

A hetibér kifizetés kérdése

Ennek a kérdésnek nemcsak általános közgazdasági, szociálpolitikai és vallás-erkölcsi motívumai vannak. Nekünk hit-hü zsidóknak a szombattartás szempontjából ha nem is közvetlenül, de közvetve fontos vallási érdekeink is fűződnek a hetibér kifizetés problémájához. Tíz évvel ezelőtt a székesfőváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése e sorok írójának indítványára utasította a tanácsot, hogy a főváros intézményeinél alkalmazott munkások hetibére szombat helyett a hét egy másik köznapiján fizetessék ki és keresse meg a tanács a Magyar Munkaadók Központját is, hogy a kebelében levő gyári és ipari üzemeket hasonló intézkedésre kérje fel. A közgyűlés határozatának alapján a főváros a heti bérfizetést azóta szerda délután egyes üzemeknél kéthetenként ugyancsak szerda délután eszközöli. A tanács határozatáról az összes ügyosztályokat, a kerületi előjáróságokat, a hivatalos közlöny szerkesztőségét és az indítványozót hivatalosan értesítette, a Munkaadók Központjához pedig átiratot intézett. Több gyárvállalat a főváros új rendszerére való hivatkozásra, megkereséssemre be is vezette a szerdai hetibér kifizetés rendszerét.

Azóta állandóan napirenden van a hetibér kifizetés kérdése. A fővárosnál előterjesztett indítványomat tisztán szociális indokok alátámasztásával nyújtottam be.

A Magyarországi Református Egyház Egyetemes Konventje a múlt hónapban ugyanazon indoklással előterjesztéssel fordult Bornemisza ipariügyi miniszterhez, amelyben azt kérte, hogy az ipari üzemek munkásainak bérfizetése a jövőben ne szombaton, hanem hétközben történjék. A Református Konvent azért kérte a bérfizetések napjának szombatról való áthelyezését, mert így remélhető a könnyelmű gondolkodású munkások szombatesti mulatozásának megszűnése, ami által viszont sok munkáscsaládnak nyomorba jutása volna elkerülhető. A miniszter véleménynyilvánítás végett a Konvent előterjesztését megküldötte a Gyáriparosok Országos Szövetségének. A GYOSZ írásbeli ankétet rendezett tagjai körében, amelynek eredményével a legutóbb megtartott igazgatósági ülés foglalkozott. Az ankét során 260 legnagyobb vállalatból érkezett be válasz és ezek közül csak 104 üzemből történt ezidőszerint szombaton a bérfizetés, a legnagyobb munkáslétszámot foglalkoztató vállalatok csaknem kivétel nélkül már eddig sem szombaton juttatják munká-

saik kezéhez a béreket. A beérkezett válaszokból megállapították, hogy a gyáripari vállalatok általában helyeslik a Református Konvent előterjesztésében foglaltakat, vannak azonban olyan üzemek, ahol igen figyelemreméltó körülmények állják útját a bérfizetések szombatról való áthelyezésének. A GYOSZ igazgatósága elhatározta, hogy újból felkéri tagjait arra, hogy a lehetőség szerint helyezék át a bérkifizetés napját szombatról a hét valamelyik közbeneső napjára.

Mint látjuk a 10 év előtti elvetett magimmár szép vegetációvá fejlődött és megvan a reményünk, hogy rövidesen alig néhány indokolt eset kivételével az egész országban bevezetik a szerdai hetibér kifizetést, ami általános munkásvédelmi és erkölcsi szempontból igen üdvös kihatású lesz.

Hasonlóan fontos az ötnapos munkahét általános bevezetése és vele kapcsolatos hétfői szombati-vasárnapi szünet kérdése is, amely ugyan még kezdetleges stádiumban van, de a szociálpolitikusokat élénken foglalkoztatja és ugyancsak nagy horderejű a szombattartók részére.

Azok, akik a szombat ünnepségének szent érzésűl át vannak hatva, kötelességszerűen figyelemmel kísérik ezeket a közgazdasági és szociálpolitikai problémákat, amelyek mindegyike mélyen érinti vallásunk alapvető törvényét, a szombattartás szentségét. K. D.

A karcuság tílka
EHRENTÁLNÉ (Geczovits Renée)
füzöszalon, Dohány-u. 39.
Telefon: 140-264.

A nagy stadlon

Elbeszélés a XVI. századból, Lehmann nyomán. 46

A Prágába vonuló küldöttséghez a vidéki községekből többen csatlakoztak. A prágai hitközség vezetői, élén a fő-rabbival Rabbi Avrohommal (akit a Sülchon Orüch híres glosszátora a Remó, a Darké Majse c. művében mint igen nagy szaktekintélyt említ) nem tudták mitévők legyenek. Ezért elhatározták, hogy a németországi rabbikhoz fordulnak, de ezek azt ajánlották, hogy legjobb, ha a hitközségek kikérik R. Joselmann tanácsát, ő majd békét terem Prága és a vidéki községek között.

A prágai küldöttek fel is keresték őt. Rabbi Joselmann csak az ügy fontosságára való tekintettel és többszörös kérésre határozta el magát a nagy és nehéz út megtételére. Amikor hire érkezett annak, hogy az összes német zsidók királyi parancsnoka Prágába érkezik, Bubenze egy prágakörnyéki faluba, üdvözlésére vagy tízezer zsidó összegyülekezett. Megjelentek a hatóságok is, gróf Thun vezérletével. Amikor R. Joselmann lóháton közeledett, elébe sietett a helytartó és ugyancsak lóhátról kezét nyújtott neki, üdvözölte Ferdinánd király nevében és fölkerlte, hogy állítsa helyre a békét a csehországi zsidók között.

Rabbi Joselmann leugrott a lováról és mélyen meghajolt gróf Thun helytartó előtt:

— Kegyelmes uram nagy tiszteletben részesített megjelenésével. Mindent meg fogok tenni, ami tőlem telik.

A helytartó azután felkérte, hogy látogassa meg a helytartósági palotában. Miután a helytartó kíséretével elvonult, járultak a vendég elé a hitközség vénei.

Nehéz napok következtek. R. Joselmann naponként fogadott küldöttségeket, meghallgatta a panaszokat, kikérdezte a prágai adófizetőket és megkísérelte a betekintést az adózás rejtelmeibe. Mindenesetre megállapította, hogy nem igazságos, hogy a vidék az összes adó háromnegyed részét viselje. Azt a javaslatot tette tehát, hogy az adónak egyik felét a vagyon szerint, a másik felét a családfők szerint osszák föl és ne tegyenek különbséget főváros és vidék között. Ez látszott az egyedül lehetséges megoldásnak. R. Joselmann összehívta a képviselőket és egy ünnepélyes összejövetel keretében, amelyen vagy 400 ember jelent meg, aláírták a szerződést azzal a rendeltetéssel, hogy azután R. Joselmann átadja a helytartónak.

Ugy látszott, hogy a dolog elintézését nyert. De közben jött egy kínos jelenet. A horowitzi zsidók nagy része elégedetlen volt és különösen kitűnt hangoskodásával egy Grünhut nevű mészáros. Ez azt kiabálta, hogy az új rend teljesen tönkre fogja tenni Horowitz zsidóságát, mely 400 családból áll, akik közül 350 teljesen vagyontalan. Az izgatás folyamán kikelt R. Joselmann ellen, akit csak nevekkel illetett és azt mondotta, hogy ő lehet okos ember Németországban, ahol a parnószó sokkal könnyebb mint Csehországban. A felizgatott tömeg türelmetlenül kérdezte: „Hát mit csináljunk, hiszen alá van írva minden”.

— Éppen ezért, kiáltotta a mészáros, kell gyors cselekvésre elhatároznunk magunkat. Holnap már késő lesz. Holnap már elviszik a gyalázatos szerződést a helytartónak. Most menjünk el a Taussig-féle házba, ahol „a német” lakik és tépjük szét a szerződést.

A felizgatott tömeg megindult a Taussig-féle ház felé. Nagy kiabálás közepette kérték bebocsátásukat. Pár perc múlva telve lett a ház, a tömeg egy része pedig künn várt az utcán. Amikor R. Joselmann hallotta a nagy lármát, odament a néphez és megkérdezte tőlük.

— Mit óhajtottok tőlem, jó emberek?

— Adja ki a gyalázatos szerződést, kiáltotta Grünhut.

— Ne legyetek meggondolatlanok, testvéreim, szolt R. Joselmann nyugodtan, hisz a szerződés hosszú napok megbeszélésének eredménye!

— Nem! Adja csak ki a szerződést, — ordították mindenfelől.

— Rabbi — fordult R. Joselmann a prágai hitközség főrabbiához, Rabbi Avrohomhoz, — szabad-e nekem kiadnom a szerződést?

— I'ten ments, ezt nem szabad kézből kiadni!

— Nos, ha úgy van, — kiáltotta Grünhut — akkor erőszakkal fogjuk elvenni, fogjuk csak meg ezt a németet és verjük el.

Már emelkedtek a kezek, hogy R. Joselmannt megragadják, de akkor a háztulajdonos elhuzta egy másik szobába, lezárta az ajtót, majd levezette egy pincehelyiség rejtett zugába, hogy a felizgatott nép dühétől megmentse. A dühöngő vidéki zsidók berontottak a házba, mindent összetörttek, bementek a raktárba, keresték az árúk között, majd leszálltak a pincébe, kutatták a hordók között.

Közben a háziur fia elment az őrségért. Ez még is érkezett, lándzsáival helyet csinálva a tömeg között. Eppen jókor érkeztek, mert a tömeg fölfedezte R. Joselmann rejtékhelyét. Amikor a nép hallotta, hogy az őrség jön, szét-széledt egy időre, miközben a lándzsások felkísérték R. Joselmannt a pincéből a lakásba. A tömeg felocsudott első ijedtségéből és kezdtek kiabálni: „Nem ijedünk meg egy pár lándzsástól.” Erre azt ajánlotta az őrség vezetője R. Joselmannnak, hogy kísértesse el magát a Hradzsínba, a helytartó várkastélyába, mert itt nem biztos az élete. Így is történt. Amikor odaérkeztek, a helytartó magához kérte R. Joselmannt és amidőn megtudta mi történt, kijelentette: „Ezt meg fogják keserülni ezek a gyalázatosak”. Erre R. Joselmann kérlelni kezdte a helytartót, legyen tekintettel arra, hogy ezek az elkeseredett emberek fel vannak izgatva és nem is tudják mit csinálnak.

— Kegyelmed igazán nemes ember, alig hogy megmenekült a gyilkos kezektől, már kegyelmet kér a gyilkosoknak. Nahát: én a dolgot kinyomozom, a megtévedettek nyhe büntetésben részesülnek, de a felbujtókat utólrá a bíróság teljes szigorra.

Nemsokára összeült a bíróság és az izgatott mészáros, valamint három más horowitzi férfiút, akik a zendülést előidézték, halálra ítélték. Hiába járt közbe a helytartónál R. Joselmann, hiába könyörgött, a helytartó ki-méletlenül végrehajtatta az ítéletet.

Szomorúan és megrendülve távozott R. Joselmann Prágából, ahova ünneplések közepette vonult.

Alig hogy hazaérkezett, mindenfelől megbotránkozató panaszokat hallott a rheinfeldi Michaelről. Igen gazdag, fényűző ember volt. A legszemérmertlenebb módon uszoráskodott és élte az akkori német lovagoknak zillát és féktelen életét. Ugy viselkedett, mint valamilyen gazdag nemes, lovakat tartott, szolgaszemélyzete volt és természetesen, ha valami botrányt csinált, az egész nemzsidó lakosság csak a zsidót látta benne.

R. Joselmann egy pillanatra sem tévesztette szem elől, milyen nehéz lesz eljárni ez ellen az ember ellen, még is elhatározta, hogy kötelességét teljesíteni fogja és föllép ellene a zsidóság érdekeinek megóvására. Miután pontosan beszerezte azokat az adatokat, amelyek bizonyították, hogy fényűző és kicsapongó életmódjához nemtelen módon szerzi az eszközöket, maga elé idéztette, királyi parancsnoki minőségében.

Michael megjelent lovagi öltözetben, kíséretében tíz zsidó szolgál, apródi egyenruhában, ő maga meg szép fehér lovon. Akkorára R. Joselmann magához rendelte a kerület vezetőit, hogy közösen itélkezzenek az erkölcsstelen férfiú fölött.

(Folytatjuk.)

HIREK

NAPTÁR

Sabbos Jiszraj, Svat 20

Gyertyagyújtás (Bpest) : 4.15

ny kimenetele „ : 5.15

Tisztelettel felkérjük mélyen hisztelt előfizetőinket, akiknek előfizetésük lejárt, sziveskedjenek azt postafordultával megújítani, hogy a lap szétküldésében ne álljon be fennakadás.

A budapesti Tiferesz Bachurim-ban (Kazinczy-u. 27.) f. hó 22-én szombat este 8 órakor és minden rákövetkező második szombat este dr. *Deutsch Adolf* igazgató előadást tart *Tajldajsz Hapajszkijn* címmel. — Az elmúlt szombat este igen bensőséges szijüm-ünnepélyt rendezett *Szanhedrin*-re a Tif. Bach. a hitközség dísztermében, ahol a hitközségi elöljáróság és *baalé batim* köréből is számosan jelentek meg, míg a Tóra-tanuló fővárosi orth. ifjúság szífolásig megtöltötte a nagy termet. *Sussmann Viktor* rabbi magasba szárnyalt hadront mondott, majd a szijümbankett folyamán felszóltak: *Welez Izrael* rabbi, óbudai *Freudiger Ábrahám* hitk. elnök, dr. *Deutsch Adolf*, *Klein Márkusz*, *Deutsch Géza*, *Weisz Mór*, *Kohn Béla*, *Schächter Sándor* egyesületi elnök meghatottan mondott köszönetet a szónokok elismeréséért a Tif. Bach-nak a Tóra-tanulás, a szombattartás és az orth. ifjúság elhelyezkedése körül kifejtett tevékenységéért, melyhez a hitközség és orth. társadalom hatványozottabb támogatását kéri. A gyülekezet még sokáig maradt együtt a valódi szimchó sel miczvó jegyében.

Zsidót választottak az amszterdami egyetem rektorává. Amszterdamból jelentik: Az amszterdami egyetem rektorának hirtelen halála miatt a szenátus az egyetem új rektorává dr. *Frydát*, az ismert zsidó nemzetgazdászát választották meg. Dr. *Fryda Herman* az amszterdami askenáz hitközség elnökségi tanácsának tagja.

PARÓKA különlegességek
Modern és tartós kivitel
Tartós ondolálások, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII. CSANYI UCCA 12
(Királyucca sarok)
Telefon: 1-310-79

Rabbiinstalláció. A szlovenszkói Vágújhely orth. hitközsége f. hó 16-án vasárnap iktatta be új főrabbiját *Schreiber Simont* Nyitráról. Küldöttség utazott elébe *Lipótvárra*, majd *Vágújhelyre* megérkezve a pályaudvaron üdvözölték az új lelkipásztort, aki a küldöttség élén a nagytemplom elé vonult. Itt folytatódott az üdvözlések és következett a templomi beiktató beszéd. Este ünnepi bankett volt.

Elégett egy zsidó hajó. A konstanzi román kikötőben tüzveszedelem áldozata lett a *Har Karmel* hajó, mely mint a *Haifában* székelő *Palestine Maritime Line* tulajdona, évek óta teljesít utas- és teherszállítási szolgálatot *Konstanza* és *Haifa* között. A kár 30 millió lei, mely biztosítás révén megtérül.

Jesivatanítványok gyülekezete *Nyitrán*. *Ungár S. D.* nyitrai főrabbi volt tanítványainak egyesülete, a „*Dibük Chavérim*” elhatározta, hogy *Sabbos Zóchajr* napjára egybehívja a volt tanítványok III. gyülekezetét. Jelentkezések címe: *Rabbiiskola, Nitra, Postafiók 27/A.*

A debreceni orth. zsidóságban élénk Tóraélet folyik, amit a közelmúltban tartott több szijüm-ünnepély illusztrál. Pár héttel ezelőtt a „*Poél Cedek*” egyesület szijümöt misznájoszra, melyet *Rosenberg Emánuel* rabbi vezetése alatt tanulnak a tagok. Ugyanakkor az egyesület 200 szegény gyermeket felruházott. A felruházás alkalmából a hitközség, iskolák és talmudtóra vezetői elismeréssel adóztak a *Klein Lajos* elnök és *Klein Ernő* alelnök vezetése alatt áldásosan működő egyesület iránt. Ugyancsak nemrég szijümöt rendeztek a *Rosenberg Farkas* rabbi vezetésével tanuló hivatás is. Most pedig *Chamiso Ószor*-kor a *Sasz Chevra* az évi tanulásra kiosztott szaszból tartott szijümöt; ezzel egybekötve a *Strasser Salamon* főrabbi esti siürjein két év alatt befejezett *Kszüabajszra* is szijüm volt. A szép szüdasz miczvó alkalmával a főrabbi mesteri hadronja után *Rosenberg Farkas* és *Rosenberg Emánuel* rabbik remek divré tajrórt mondtak.

A szerencsi orth. izr. hitközség új választásának eredménye: *Engel Mór* elnök, *Selymes Árpád* alelnök, *Leiman Kóbi*, *Friedmann Sámuel* templomelőjárók, *Wohl Sámuel* pénzügyi előjáró, *Resofszky Mór* gazda, *König Emánuel* ellenőr. Elöljáró: dr. *Altman Elek*, *Barna Miksa*, *Deutsch Nándor*, *Gross Lipót*, *Goldstein Henrik*, *Josefovics Náthán*, *Kaisler Emánuel*, *Klein Mózes*, *Mandula Sándor*, *Mayer Márton*, *Perlstein Adolf*, *Stamberger Márk*, *Stern Dávid*, *Weinstock Mór*. Számvizsgálók: *Braun Nándor*, *Perlstein József*, *Rieder Menyhért*, *Schönfeld Márton*, *Waltner E.*

A magyar zsidóság sorvadása. *Sós Endre* az ismert publicista, érdekes előadást tartott hétfőn a magyar zsidóság helyzetéről. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy *Magyarországon* az izraelita felekezetű lakosság lélekszáma állandóan csökken, ami nagyrészt a kedvezőtlen állászerzési és gazdasági viszonyok következménye. 1920-ban még 476.000 zsidó élt hazánkban, 1930-ban 445.000, 1936-ban pedig mindössze 436.000. A zsidóságot általában városi jellegűnek szokták feltüntetni, így tehát külön figyelemre tarthat számot az a tény, hogy még a fővárosban is sorvad a zsidóság, 1920-ban a budapesti polgárság 23.2%-a, 1930-ban 20.3%-a, 1936-ban pedig csupán 19.8%-a tartozott az izraelita felekezethez.

78.700 zsidó él Jeruzsálemben. A legújabb statisztikai adatok szerint ennyi zsidó él Jeruzsálemben, ahol tudvaleg a zsidó lakosság van többségben.

Tafler Jakab z. I. Tafler Jakab ker. tanácsos, az orosházi izr. hitközség díszelnöke 86. életében elhunyt. A megdicsőült *R. Chájim* vallásos irsai családból származott, ő maga is konzervatív életmódot folytatott és a vallásos szellem térhódítására törekedett hitközségében. Az *Orosházán* 20 évvel ezelőtt megalakult és négy esztendőn át fennállott orth. imaegyesületnek erős támasza és lelki jóbarátja volt. Járatos volt a talmudikus tudományban és agg szüleinek 62-ik házassági évfordulója alkalmából 1890-ben kiadta az egyik fiatalon elhunyt tudós fivérének *R. Avrohomnak Paamé Avróhom* c. halachikus és agadikus művét. Mint a *Tafler Jakab és Fia* cirokseprőgyár és gabonakereskedelmi cég megalapítója, közmegebecsülést szerzett cégének külföldön is. A kiváló férfiában *Tafler Andor* orosházi hitk. elnök dr. *Tafler Elek* és *Tafler Pál* édesatyjukat gyászolják.

Ügyvédi hír. Dr. *Raj Sándor* ügyvédi irodáját VIII., *József-körút* 8. II. 5. alá helyezte át. Telefon: 135-245.

A bpesti orth. leányegyletben (Kertész-u. 32. II.) mult szombaton *Meisels Magda* adott elő, f. hó 22-én szombat d. u. 3 órakor *Ehrenfeld Olga* fog előadni.

A szerencsi orth. izr. hitközség új választásának eredménye: *Engel Mór* elnök, *Selymes Árpád* alelnök, *Leiman Kóbi*, *Friedmann Sámuel* templomelőjárók, *Wohl Sámuel* pénzügyi előjáró, *Resofszky Mór* gazda, *König Emánuel* ellenőr. Elöljáró: dr. *Altman Elek*, *Barna Miksa*, *Deutsch Nándor*, *Gross Lipót*, *Goldstein Henrik*, *Josefovics Náthán*, *Kaisler Emánuel*, *Klein Mózes*, *Mandula Sándor*, *Mayer Márton*, *Perlstein Adolf*, *Stamberger Márk*, *Stern Dávid*, *Weinstock Mór*. Számvizsgálók: *Braun Nándor*, *Perlstein József*, *Rieder Menyhért*, *Schönfeld Márton*, *Waltner E.*

Chamiso-ószor ünnepe. A „*Hanna*” gyermekmenza (VII., *Kertész-u. 32.*) hétfőn délelőtti alkalmából ünnepi ebédet adott vendégeinek. Az ez alkalomból megjelent nagyszámú érdeklődők, kiket óbudai *Freudiger Fülöpné* és *Binetter Jenőné* elnökösszonyok fogadtak, jóleső érzéssel szemlélték a gyermekereget, akik nagy várakozásban kipirult arccal lesték az ünnepi csomagok kiosztásának pillanatát. Megható jelenet volt amidőn a 15-féle gyümölcsöt tartalmazó csomagot a *bróché* elmondása után kibontották és sugárzó arccal mutogatták egymásnak egy-egy újabb gyümölcsfajta felfedezését. — A „*Hanna*”, amely naponta mintegy 200 ingyen ebédet ad és gondoskodik vendégeinek nyaralattársáról is, nehéz és hízagypótló feladatot teljesít és valóban megérdemli a hittestvérek támogatását.

Kiskunfélegyházán a jesiva és a misznajosz-egyesület az utóbbi alapító tagjának *R. Óser Breuernek* Jahzeitján Svat 10-én, *Avajdo-zóro* traktátusára szijümöt rendezett. A hadront a főrabbi tudós veje *Weinberger Lipót* rabbi, egyesületi előadó tartotta nagy elokvenciával, majd a megdicsőültnek fia *Breuer Nathan*, a jesiva nevében *Kesztenbaum Mór* (Makó) beszélt. A záróbeszédet *Liebermann Ármin* főrabbi tartotta ékesszólóan.

Ujfehértón *R. Sólem Eliezer Halberstam* rabbi imaházában, Svat 6-án szombat este az oly korán elhunyt *R. Chájim Hirs Teitelbaum* szigeti rabbi Jahzeitja alkalmából nagyszabású szasz-szijümöt rendeztek. A nagy imaházat szífolásig megtöltötte közönség mély áhítattal hallgatta *R. Sólem Eliezernek* (aki a megdicsőültnek apósa) szívbe markoló, mesteri beszédét, rámutatva a mai idők súlyos voltára. A megjelentek között volt számos tanítvány értékes Tóra-magyarázatot és epizódot adott elő, amit megboldogult mesterüktől személyesen hallottak.

Az „Omke” a kereskedői képeztés ellen. Az Országos Magyar Kereskedők Egyesülete 66 szavazattal 6 ellenében a képeztés ellen foglalt állást.

Nyiregyházán az orth. Talmudtóra rendes évi közgyűlése újválasztotta tisztikarát: *Schreiber Sámuel* elnök, *Heller Lázár* alelnök, *Kupferstein Izidor* ellenőr, *Katz Lázár* pénztárnok, *Springer I.*, *Bleich H.* gondnokok, *Blau Mór* titkár. Választmány: *Glattstein Miksa*, *Friedmann Adolf*, *Goldmann Z.*, *Klein Fülöp*, *Eisenberg Izidor*, *Fleischmann E.*, *Hönig Jenő*, *Klein József III.*, *Reich Herman*, *Rosenwasser Adolf*, *Leimsieder Jakob*, *Schatten Jakob*, *Weisz Lajos*, *Pável L.* Számvizsgálók: *Braun F.*, *Grosz G.*, *Herbst F.* — A *Rosenwasser Adolf* és *Blau Jenő* vezetése alatt szépen fejlődő *Chevro Thállim* szombat este jóteknycélú melave malkót rendezett szép eredménnyel. Felsőalt *Wieder Solem* főrabbi és *Farkas Antal*. A rendezés *Fischer Farkas* és *Herbst F.* érdeme.

Váci hírek. A jesiva *Szükajsz* traktátusára szijümöt rendezett. *Silberstein Dávid* főrabbi magasröptű hadronja után a köv. növendékek mondtak Tóra-igét: *Kohn Albert*, *Zelcezer Herman*, *Grosz Jenő* (Vásárosnamény), *Kron Emil* (Sátoraljaújhely), *Klein* (Bodrogkeresztur). Az ünnepélyen jelen volt *Hirschfeld Efrájim* hitk. elnökkel az élén a hitközség számos személyisége, akik a jesivamenza javára bőkezűen adakoztak. A vidék is képviselve volt, *Breuer Jenő* (Nagymaros) a jesiva lelkes támogatójával az élén. A rendezés *Teltsch Benjámin* jesivaelnök érdeme. — A *Tórasz Cheszed* egyesület „*Katzburg Dávid* c. l. siürje” impozáns *Chamiso-ószor* ünnepséget rendezett. *Meisels Herman* rabbi előadó tartalmas beszéde után *Ungár Jónás* egyel. elnök megemlékezett *Katzburg Dávidról* és *Lówinger F. Sándorról* z. l., kiknek az egyesület körül nagy érdemeik voltak, majd *Friedmann Ábrahám* mondott Tóra-igét.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P.azonfelül soronkint 1 P.)
Bohrer Ily és *Süssmann Marcell* jegyesek.

Silber Ilonka Sátoraljaújhely, *Kaufmann Adolf* Nagykálló jegyesek.
Kosztolitz Olga Celldömölk, *Berla Sándor* Békéscsaba jegyesek.

Weinberger Erzsike Taktaharkány, *Wieder Jenő* Gyöngyös jegyesek.
Markovits Rózsai Balmazújváros, *Lefkovits Gyula* Kisvárdai jegyesek.
Stein Margit és *Steinberger Dezső* Balmazújváros jegyesek.

Braun Judit Salgótarján, *Friedländer Sándor* Ujpest-Bpest jegyesek.

Kaufmann Margitkát Szikszó, eljegyezte *Rosenblüth Lajos* Debrecen.

Szinkovics Rózsika Nagyberezna, *Wieder József* Turna n/B jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Frisch Tubikát Békéscsabadól eljegyezte *Fried Béla* textilkereskedő *Miskolc*. (A miskolci T.B. szívélyesen gratulál.)

Sternberg József ezúton meghívja összes barátait és ismerőseit, unokája *Radó Olgának* (néhai *Radó Adolf* és neje z. l. leánya) *Jules Freudmann* urral (Antwerpen) e hó 26-án szerdán d. u. 2 órakor *Budapest* a *Kazinczy-templomban* megtartandó esküvőjére.

Menyasszonyi imakönyvek: *Moskovits Adolfnál*, *Debrecen*, *Pásti-utca 2.*

Lakodalmak rendezése *Debrecenben!* *Borgida orth. kóser étterem* (*Arany János-utca 2.*) mint a *Tiszántúl* legnagyobb étterme, a kor igényeinek megfelelően, olcsó árakon vállal lakodalmakat, egyszerűtől a legfényesebbig. Külön gratulációs szobák.

Brisz-milo és *Bar-miczvó* Svat 5-én ünnepelte *Bagamérban* *Braun Elek* hitk. előjáró ujszülött fia *briszjét*, ugyanakkor volt fia *Joszeff* *Elimelech* *bar-miczvója* is. Az ifjú gyönyörűen előadott tartalmas psettilje lebilincselte a hallgatóságot. Az örömszülők tekintélyes összegű adományoztak a hitk. intézményeknek.

BEKÜLDÖTT HIREK. A győri Tiferesz Bachurim a köv. tisztikart választotta: *Spitzer Károly* elnök, *Lówinger Sándor* alelnök, *Ungár Dániel* pénztárnok, *Weisz Jenő* ellenőr, *Weisz Lajos* titkár, *Gestner Lajos*, *Pscherhoffer Károly* gondnok. Választmány: *Deutsch Jenő* (Ráró), *Lówinger A.*, *Grünwald Mózes*, *Grünwald A.* — A *sajószentpéteri* T. B. e hó 8-án szombat este a szigeti („*Aczé Chájim*”) *Jahzeit* alkalmából *Béczra* szijümöt rendezett. *Krausz P.* elnök-előadó szép hadronja után felszóltak: *Jungreis A.*, *Blaas J.*, *Katz M.*, *Lefkovits M. J.* A rendezés *Steinberg A.* és *Reich V.* érdeme. — A *berceli* T. B. új tisztikara: *Blumenthal Sándor* elnök, *Gansz Lipót* gondnok, *Schweitzer Emil* pénztárnok, *Heksch Ervin* ellenőr, *Berger Sándor* titkár. — A *sátoraljaújhelyi* „*Chevro Bachurim* *Talmidé v'chasidé* *Szatmár*” a szigeti *Jahzeit* alkalmából *Kszüabajszra* szijümöt rendezett. *Seidenfeld Hugo* hadronja után Tóra-igét mondott még: *Teitelbaum M. A.*, *Weissmann Ch. M.*, *Silber Soma*, *Feldmann Izrael*. A rendezés *Deutsch Ábrahám* érdeme. — A *demecseri* T. B. új tisztikara: *Erős Sándor* és *Weisz László* díszelnökök, *Klein Béla* elnök, *Müller Adolf* gondnok, *Weisz Farkas*, *Goldfarb Lajos* ellenőrök, *Braun Mihály* jegyző, *Glück Miksa* (Félegyháza) örökös th. tag, *Glück József*, *Kahn Ernő* választm. tagok.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivitel! VII. DOB-UTCA 27 Speciális kivitel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony széllel,
csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Első forrásból vásároljon
ezüst tórafelszerelést,
gyertyatartót, arany, ezüst és
brillians ékszereket, órákat

Heiden Leó
ékszerésznél

Saját üzem. Szombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-u. 21. Telefon: 1-981-10

Apró hirdetések

Fényképek és apróhirdetések díjazása: Minden azo egyszerű beiktatása 16, vasárnapon szedett betűkből 32 fillér. Állásbekerülésként 10, ill. 20 fillér. Legkisebb díjazás díja 2 pengő. Az összeg előre kifizetésre; lehet 10 filléres levélbélyegeken is.

FÜSZER-, rőfös-, vas-szokmában perfect vallásos kiszolgáló leány elhelyezkedést keres. Háztartásban is segíthet. Jelige: „Vidéki 110”.

GYERMEKSZERETŐ, háziutendőkben is segédkező vallásos leány, szigorúan orth. házba kerestetik. Rombach-u. 11. I. emelet 18. sz.

EGYEDÜLÁLLÓ orth. nő, főzés és háztartásban perfect, magánosnál állást keres. „Külföldre is megy” jelige.

SZILVALEKVÁR prima házfőzésű, kóserban is kapható *Groszmann fűszernagykereskedőnél, Fehérgyarmat.*

FELTETLEN megbízható és teljesen önálló orth. házvezetőt keresünk. *Herzog Testvérek* fűszernagykereskedők, Tab.

LAKODALMAKAT legolcsóbban készít elegánsan berendezett, 100 személyt befogadó helyiségben: *Klein* orth. kóser étterme, *Debrecen*, Piac-u. 66.

Jelígés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

NEMESSZIVÜ hittestvérek segítsenek ki szénnel egy nélkülöző, beteg zsidó családot! Cím: Özv. Wertheimer Miksáné, VI., Horn-Ede-u. 8. fsz. 1.

IDŐSEBB hölgy felnőtt leányával uris családnál májjustól állandó lakást keres rituális ellátással, egy vagy két szobát, esetleg butorozatlanul. Ajánlatok „Otthon” jeligé Blocknerhez, Vilmos császáru-utj 33.

NŐI tanerőt keresek, aki leánykamat az I. gimnáziumra oktassa és vizsgára előkészítse. Ajánlatokat fizetési igényekkel kérek. *Briger Andor*, Apc.

Menyasszonyi ajándékok, óra és ékszerárúk legmegbízhatóbb vétel és eladási forrása **GESTETTER IMRE**, Újpest, Király-u. 47. Budapesti telefon 2-945-60. Ékszertervező.

PARÓKÁT

legjobb kivitelben készült hullámosított hajból; javítást, onkolást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

paróka készítő és női fodrász, Budapest, Király-u. 53.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.

Keksz, levestészták és ostyaárúk. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű desszert és különlegességek

WEISZ MÓR

orthodox kóser keksz. kétszersült. és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

Közép-európai egyedarástítás elsőrendű

וילנער שיס רמב"ם מורים או"ח ויד. משניות, חומשים וכו'

erős bőrkötésben. Ugyancsak mindenféle használt sz'fórim állandóan raktáron. *Moskovits Adolf*, *Debrecen*, Pásti-utca 2. (Ugyanott hajnagykereskedés és kész parókák, viszonteladónak is.)

Jelígés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

DRÓSEKAT németül ünnepélyes alkalmaakra (*barmiczwó, chaszene, próba és székfoglaló stb.*) 5.50 P előzetes beküldése ellenében, *psettlit külön díjazással*, diszkréció mellett szállít: *Braun Izrael rabbi*, Bp., Szövetség-utca 43.

ANYAKÖNYVI, születési, házassági és halotti kivonatok, valamint egyéb nyomtatványok jutányosan beszerezhetők *Klein Gyula* könyvnyomdájában, *Kisvárdán*.

IPARJOGOSULT szombattartó mechanikus kerestetik bevezetett gépkereskedés vezetésére. „Biztos jövő” jelige.

Jesivákat Támogató Egyesület

„Tomché Jesivosz” Győr

(Postacsekkszám 40.530.)

Nagyecsed: Teitelbaum D. főrabbi 0.50, Fischer K. (Oszkó) 6, Grosinger J. M. 5, Neumann J. és fia 3.32, Fränkel A. 3, Schwartz H., (T. ujlak) 2.20, Berkovits D., Grosz S. 2—2, Davidovits M., Keszler S., Weisz H., Weisz M. J. 1.50—1.50, Weinstein K. 1.18, Fränkel J., Fülep J., Grünwald L., Kain M., Kain M. Ch. Katz Ch., Keszler H., Keszler J., Klein J., Mandel B., Schmalhausen Lipót, Schwartz D., Szabovits A., Teitelbaum Á., Weinberger J. 1—1, kisebb ad. 15.64. *Összesen: P 61.74.*

Nagygyőr: Deutsch M. főrabbi (V. mikola), Dr. Kálmán főrabbi (Kőbánya) Neuwirth rabbi (Wien) 1—1, Breuer Jenő 10, Fleischmann, Schwartz Vikt. (Bp.) 5—5, Blum posztóker, Schreiber (Bp.) 3—3, Goldner (Bp.), Klein D., Lázár J., Löwy (Bp.), Lock (Sárvár) Preis kántor, Schlesinger, Steiner (Bp.) 2—2, Gancz, Gyárfás, Izmann, Kain, Nagy L., Rosner, Spindler, Stern (Bp.), Győri isk. igazg., Herzog J. (Nagybörzsöny) 1—1, kisebb ad. 2. *Össz.: P 57.—*

Nyírkércs: Grosz Samu 2.70, Kohn József 2.20, Friedmann M. 1.40, Grosz B., Weiszmann M., 1.20—1.20, kisebb ad. 1.30. *Összesen P 10.—*

Petneháza 47, Pircse 11.50, Piszke 29.82, Pórládony 5.

Nyergesújfalú 29.76.

Nagykőrös: Grosz Dávid h. rabbi 4, Helényi Géza 3, Simon L., Somló I. 2—2, Brück J., Fenyves I., Fleischmann J., Grünbaum Sz., Hanover J., Herz H., Körösi J., Révész J., Rosenfeld A., Schiffer M., Schwartz Gy., Sternberger L. 1—1, *össz.: P 23.—*

Pátróha: Mermelstein Mór 3, Kata Sándor 2.50, Frischmann Miksa 2, Böhm S., Frischmann S., Grünbaum S., Klein H., Klein I., Weinberger M., Weisz J. 1—1, kisebb ad. 1.50. *Összesen: P 16.—*

Pécs: Dr. Wallenstein Zoltán főrabbi 5, Dr. Krámer Mór rabbi 1, Braun Mátyás, Müller Lajos, Östreicher Géza 10—10, Grünhut Dávid, Roboz Miksa 3—3, Mermelstein M., Müller E., Roth L., Weisz M. 2—2. *Összesen P 50.—*

Pestszenterzsébet Kossuth-falva—Szabótelepi körzeti templom: Bak Leo elnök, Rosenbaum Lajos 3—3, Citrom A., Pauncz M., Rosenberg J., Schal J. 2—2, Klein G., Langermann F., Pauncz B., Richtmann Gy., Schubert S. 1—1, kisebb ad. 1. *Összesen: P 20.—*

Polgár: Klein Z. 2, Morgenstern F. 1.50, Schwartz S. 1.20, Jakobovits H., Klein D., Krausz D. 1—1, kisebb ad. 4.10. *Összesen: P 11.80.*

Tafler Jakab

kereskedelmi tanácsos, a Tafler Jakab és Fia cég alapítója, az Orosházi Izraelita Hitközség és Szegelytel dízelnöke, az Orosházi Takarékpénztár igazgatósági és végreh. bizottsági tagja stb.

folyó hó 11-én, áldásos életének 86-ik évében csendesen elhunyt. F. hó 12-én temették Orosházán a Tánácsos Mihály uccai családi házában.

Ítenfélelemben eltöltött munkás élet után adjon Neked a Mindenható örök nyugodalmat!

Orosháza, 1938. január hó.

Tafler Margit férj. Róth Józsefné, Tafler Hona férj. László Józsefné, Tafler Andor, dr. Tafler Elek, Tafler Pál gyermekei, Tafler Ignác fivére, Tafler Andorné sz. Holländer Hona, dr. Tafler Elek sz. Fischer Edit menyei, Róth József, László József, Scherman Vilmos vejei, özv. Reiss Gáborné sz. Róth Magda, dr. Varga Gézné sz. Róth Erzsébet, Radó Lászlóné sz. Róth Anna, Gáspár Lászlóné sz. László Ágnes, Schwitzer Jenőné sz. Scherman Edit, Scherman Livia, Tafler György unokái, Reiss Gabika, Baumgarten Katinka, Gáspár Vera, Varga Judith dédunokái. Gyászolják még sógorai, sógoronői és kiterjedt rokonsága.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **GROSZBERG JENŐ**

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14. Telefon: 1-111-95.

אללנע מיינע יידישע צייטונג

ד'ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל'פ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VI., BÖTVÖS-UTCA 26/C.
Telefon: 1-238-08. Csekkzámla: 50.791.
Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A győri lovas

A győri korzón e héten megjelent egy feltűnést keltő lovas. Nem középkori páncélba volt felöltözve, hanem hosszú kaftánja volt, pajeszt viselt, szakállja is volt, csidákija lelógott, szóval úgy volt öltözve, mint az a típus, amelyről utcai gyerkőcök, skriblerék, sőt felelősségteljes állásban levő magas köztisztviselők beszélnék gúnyolva, lekicsinyelve, úgy jelent meg mint egy beszivárgott. Az emberek csak nézték. Erre aztán újabb meglepetés következett. A kaftános lóhátról dobált mindenféle cédulákat, amelyek tartalma a legdiffamálóbb módon ingatott a zsidóság ellen. Jött egy rendőr, igazoltatta, kiderült, hogy egy nyilas-alkulat megbízottja, és a budapesti cédulaigazgató mintájára, amely mögött bevallottan a „Turul” egyetemi diákszervezet áll, a győri korzón dolgozott ilyen lovasiasan és öltözött zsidó maskarába.

Lehetne most megbotránkozni, szitkozódni! De sokkal okosabb, ha nyugodtan nézzük a dolgot. Nem vagyunk az agitáció fegyverei, módszerei, izlése tekintetében elkényeztetve. A Németországból becsempészett rópiratok telve vannak a zsidóarc karikatúráival és a zsidó kinézés csúf beállításával. Aki ezeket a torzképeket vagy a rópiratokat nézi, az valóban visszataszító alakokat lát. De hát már Schiller mondotta: „Dem Reinen ist alles rein”, amit a német népies mondás azzal egészített ki: „Dem Schweinen ist alles Schwein”. Mintha ezt az utóbbi, nem nagyon finom és izléseles kiszólást éppen a legújabb idők német rópirataira és magyar fordításaira mondták volna. Mert: ha valaki csak csufaságot, csak visszataszító csufaságot lát mindenütt, úgy azt bizonyítja, hogy a gyűlölet elkábitotta és elsötétítette az agyát, hogy nem tud tisztán és a valóságnak megfelelően látni. Nem vagyunk tehát elkényeztetve ebben a tekintetben. De az, ami Győrött történt, az mégis megdöbbentő és túlhatalja azt az izléstelen-

get, amelyet az ismert gonosz, uszorás típusokat feltűnítő karikatúrák mutatnak. Megdöbbentő a vallás jelvényeinek kicsúfolása miatt, ami mindenkit meg kell, hogy botránkoztasson, arhenyiben még jó érzése, izlése és emberisége van.

A midrás böitése is panaszkodott azon, hogy a római cirkszokban és mulatóhelyeken göklerek, mimuszok, csepürágók ugrándoznak a színpadon és csufolódnak azon, hogy a zsidók olyan szegények, hogy eleszik a tevék elől a takarmányt, vagy pedig azt teszik nevetéssé, hogy egész héten böjtölnek, hogy azután szombaton teleegyek magukat. Erre a jelenségre alkalmazták az Échó szavait: „R'eh Hasém v'habbitó, ki hojszi zajléló — nézd ó Örökkévaló, hogy milyen megcsúfolt lettem.” És alkalmazták ezt a zsolttárgit: „Joszichü bi jajsvé saar ünginajs sajszé séchor — gúnyolódik rajtam az utca népe, részegeskedőknek gúnydala vagyok”. „Jozsichü bi jajsvé saar ünginajs sajszé séchor — gúnyolódik rajtam az utca népe, részegeskedőknek gúnydala vagyok”.

A nyilasok a törvényszék előtt azzal szoktak védekezni, hogy ők nem igaznak a felekezett ellen, hanem a fajt ellen és ők nem sértik a vallást, hanem a fajt, ez pedig a magyar törvénykönyvben nyíltan nincs megtiltva. Ennél az esetben remélhetőleg ezt talán még sem lehet mondani. A vallásos jelvény nem függvény és nem tartozéka a fajnak. Éppen ezért

kötelessége lenne az ügyészségnek ezt a lovas bravurt kivizsgáltatni arra nézve, nem történt-e alantas vallásgyalászás.

Ezt nem is a mi vallásunk érdekében gondoljuk, hanem általában a vallás érdekében, annak az eszmének szolgálatában, amely nélkül nem képzelhető el

vallás. Titusról azt regéli a Talmud, hogy bejött a jeruzsálemi Templomba a szentek szentélyébe barátnőjével és megállott azon a helyen, ahol a főpapnak sem volt szabad vallástörvényeink értelmében bemenni csak Jajmkipürkör és ott kardjával átfúrta a szent kárpitot. Az ó pogány felfogása szerint ez egész jól érthető, mert ő úgy képzelte, hogy az ó bálvány a Jupiter most győzedelmeskedett a zsidók I'tenén. Ennek a felfogásnak el kellett buknia. El is bukott a pogányság. Helyébe az egyház tanítása lépett és ez nem egyeztethető össze a vallásos jelvények megsértésével, mert ezzel a hit sebesült meg, amely minden vallásnak az alapja. Minden vallásos embernek gondolnia kell a régi talmudi mondásra: „Kivon semiton r'súsz l'maschisz, én mavchin bën caddik l'rosó — ha a rombolónak engedély adatik, nem tesz különbséget jó és rossz között” és arra a latin közmondásra: „Ma nekem, holnap neked”. Láthatjuk már most is Németországban. A német kormányzat megtiltotta Németország katolikusainak a budapesti eucharisztikus kongresszuson való megjelenését.

Jakob pátriárcha (Jákajv ovínú) összehasonlítja Don törzsét egy kigyóval „amely megharapja a lónak patáját és hátrabukik a lovas”, majd hozzáfűzi a fohászt: „Lajsúoszohó kiviszi Hasém — segítségemre reménykedem, óh I'ten”. Reméljük mi is, hogy a hatóságok közbelépése olyan irányu lesz, hogy ebben az esetben is belebukik a lovas és elmegy a kedve ilyen akcióktól. Nem egyéni, önző okokból reméljük ezt. Mi már meg vagyunk edzve és belefásultunk a mindennapi botrányok hatása alatt. Hanem kérjük ezt az egyetemes vallási érzés okából, amely egykor a pátriárcha ajkára adta a sóhajfásszerű fohászt, amely most is időszerű és minduntalan kitör belőlünk: „Lajsúoszohó kiviszi Hasém — segítségemre remélem óh Ur”.